

**Els cristians
i el nacionalisme**

118

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma. (exhaurit)
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà. (exhaurit)
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat (exhaurit).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (exhaurit)
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (exh.).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona (exhaurit).
- 7 Ja JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collell i Bancells.
- 8 De la cristiandat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Llei fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (exh.).
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escotisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nord-africana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia. (exhaurit)
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Talzè: El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: FV. García, «el rector de Vallfogona» (exhaurit)
- 38 El laicat, avui. (exhaurit)
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975. (exhaurit)
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966. (exhaurit)
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres. (exhaurit)
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976. (exhaurit)
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe (exhaurit)
- 48 Confirmació i comunitat. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde» (1963) (exhaurit)
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Talzè: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana.
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Preglar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de Joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer Món.
- 72 Pastoral del bateig (exhaurit).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religiosos als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (exh.).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (exhaurit).
- 86-87 C. Cardó, L. Carreras i J. B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdagué.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya. (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de religió. (exhaurit)
- 105 Acollir el deficient. (exhaurit).
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments (exhaurit).
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense prevere. Llengua i pastoral.
- 111 L'Església i el Mil·lenari de Catalunya.
- 112-113 Mitjans de comunicació i pastoral.
- 114 Religiosos i religioses a Catalunya.
- 115-116 Presència dels cristians en el món.
- 117 Els cristians i el voluntariat.
- 118 Els cristians i el nacionalisme.

QUA DERNS DE PASTORAL

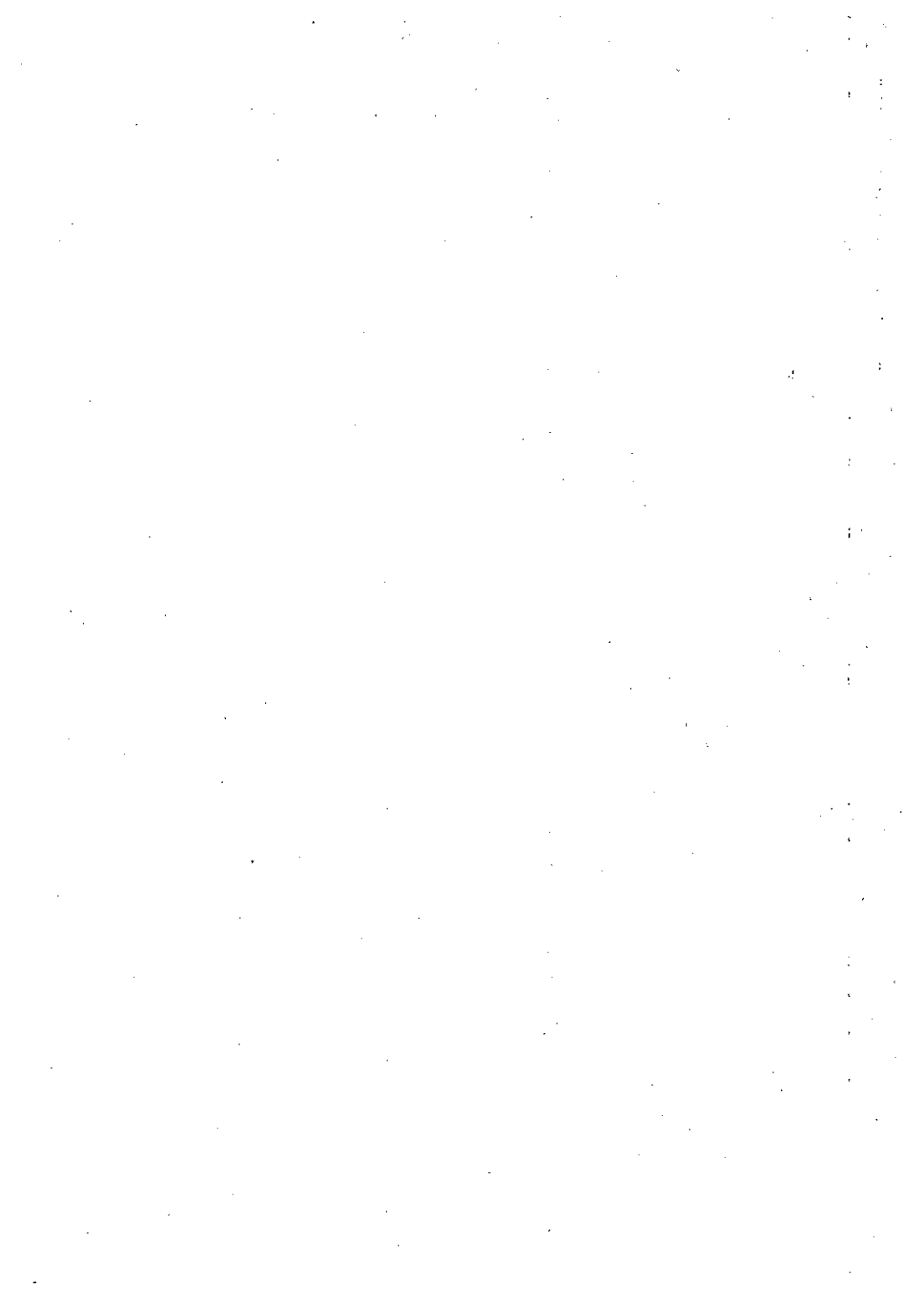
118

1990

SUMARI

- **PÒRTIC**
 - Catalans nacionals 7
- **QÜESTIONS**
 - De Madrid ens vindrà la llum!, *Jesús Huguet* 11
 - Cristià i nacionalista, *Fèlix Martí* 14
 - Jo voldria que el meu país fos un país normal,
Salvador Bardulet 18
 - Catalunya nació i els cristians, *Ferran Pont i Puntigam* 24
 - Una experiència Espanya endins, *Pere Farriol i Vinyes* 26
- **TEXTOS**
 - Joan Pau II 28
 - Bisbes de Catalunya 33
 - Ramon Masnou 36
 - Josep Pont i Gol 40
- **QUATRE VENTS**
 - Barcelona, *Josep M. Totosaus* 45
 - Girona, *Jaume Reixach* 50
 - Lleida, *Jaume Montaña* 53
 - Tarragona, *Jordi Figueras* 56
 - Tortosa, *Cisco Lahosa i Josep M. Totosaus* 59
 - Urgell, *Antoni Mirabet* 62
 - Vic, *Sebastià Codina* 64
- **REBALLS**
 - Per *Quim Pla* i *Jesús Huguet* 69

ELS CRISTIANS I EL NACIONALISME

Abordem avui un tema que fa temps que ens preocupa. Ens va decidir a fer-ho l'aprovació pel Parlament de Catalunya, el dia 12 de desembre de l'any passat, arran de la commemoració dels deu anys d'autogovern, d'una proposició no de llei en la qual recorda que el poble català no ha renunciat al dret a l'autodeterminació. Aquest text, amb el qual el Consell de Redacció de QUADERNS va trobar-se en sintonia des del primer dia, amb el pas del temps s'ha anat manifestant com a portador d'un significat únic i àdhuc profètic, que fa que es dreci solitari en el nostre panorama polític. I ha tingut la virtut de forçar, en certa manera, la definició de persones i col·lectius entorn d'una obvietat: no es pot ser, sense dret a determinar-se lliurement: un dret que no es perd mai; un dret al qual no es renuncia mai, per cops que s'exerceixi, sense renunciar al propi ésser, cosa, evidentment, impossible. Perquè, ¿hi ha res més pregon i més irrenunciable que ésser —ésser el que un és— i decidir sobre si mateix?; ¿hi ha dret més pregon i més irrenunciable dels individus i les col·lectivitats que el dret a ésser el que s'és i el dret a determinar-se lliurement?

En plantejar-nos el tema vam decidir, de seguida, que no faríem un número combatiu, ni ideològic, farcit d'arguments i contraarguments. Faríem un número serè, afirmatiu, en el qual deixaríem constància d'uns cristians que, amb tota naturalitat, ens considerem nacionalistes, o —com plaïa dir a Antoni Rovira i Virgili— «catalans nacionals». Amb la mateixa serenor que s'expressaven els nostres bisbes en el seu document pastoral «Arrels cristianes de Catalunya». Amb la mateixa serenor que s'ha expressat el Parlament. És el número que teniu a les mans, benvolguts lectors.

S'obre amb un PÒRTIC —«Catalans nacionals»— que formula serenament aquesta afirmació i saluda amb alegria el text del Parlament. Aquest text, l'oferim als nostres lectors, no fos cas que, a hores d'ara els costés de trobar o que la polèmica que va desfermar els n'hagués fet oblidar la lletra i el sentit.

2. QÜESTIONS presenta cinc textos que aborden el tema des d'òptiques diferents.

Jesús Huguet, capellà solsoní, del consell de Redacció, examina, des de l'òptica del número, la incongruència que representa la no existència d'una Conferència Episcopal Catalana amb cara i ulls. Comptat

i debatut, també aquí cal recordar que no renunciem al dret a l'autodeterminació, per bé que, a hores d'ara, «l'episcopat català no ha gosat a desmarcar-se i constituir una veritable Conferència Episcopal i ha mantingut sempre una estreta dependència de Madrid».

Fèlix Martí, antic president del Moviment Internacional d'Intel·lectuals Catòlics —«Pax Romana», i actual director del Centre Unesco de Catalunya, exposa a «Cristià i Nacionalista» com «El cristià va a favor de tot allò que dignifica les persones i els col·lectius humans». I per això «El cristià és naturalment favorable al nacionalisme (...) per les mateixes raons que el fan favorable a la cultura». I expressa les diferents circumstàncies que condicionen el desplegament dels nacionalismes i les que concorren a Catalunya.

«Jo voldria que el meu país fos un país normal», escriu Salvador Bardulet, vicari episcopal del bisbat de Vic, membre també del Consell de Redacció. I «des de la naturalitat faig la meua professió de pertinença i de fidelitat al meu país» i passa revista a uns quants tòpics, «veus de dins i, principalment, de fora que vénen a dir: No cal que us hi amoïneu, esteu condemnats a ser un país anormal».

Ferran Pont i Puntigam, diputat al Parlament català per Unió Democràtica, en un article breu —«Catalunya nació i els cristians»—, afirma que «Catalunya, que és una nació amb més de mil anys d'història i una cultura pròpia, necessita poder veure plenament reconeguda la seva personalitat». Atès, però, el pluralisme actual, causat per la desinformació intencionada i la presència de nombrosos immigrants, cal un llarg i pacient procés pedagògic i de sensibilització.

Finalment, Pere Farriol, consiliari del Moviment de Grups de Cristians de pobles i comarques de Catalunya, exposa la seva experiència al «Pleno del Movimiento Rural Español», celebrat a Àvila el març passat: un testimoni de fidelitat al que som —«súbdits de l'estat espanyol i fills de la nació catalana»— i de les dificultats i la incomprensió que es drecen contra una afirmació tan senzilla.

3. A TEXTOS oferim un floril·legi, que hem volgut actual i que, per això, reduïm a uns pocs noms: Joan Pau II, els bisbes de Catalunya, el Dr. Ramon Masnou, bisbe emèrit de Vic i el Dr. Josep Pont i Gol, arquebisbe emèrit de Tarragona.

4. El número es clou amb 4 VENTS, amb crònica de sis bisbats, i uns RETALLS.

Que la lectura d'aquestes pàgines us sigui profitosa i afermi en vosaltres —tal és el nostre desig— la convicció serena d'allò que som com a poble i dels drets que, com a tal, ens escauen.

Barcelona, 6 de juny de 1990.

J. T.

PÒRTIC

CATALANS NACIONALS

Aquell gran tarragoní, tan ponderat i tan català de pedra picada, que va ser l'Antoni Rovira i Virgili, va posar en circulació l'expressió «català nacional» per a evitar el qualificatiu de «nacionalista», que, deixant de banda les seves connotacions històriques, sovint negatives, tradueix, com tots els «ismes», un deix d'exageració i unilateralitat.

Aquesta mateixa expressió —catalans nacionals— va venir-nos al pensament en llegir el text de la proposició no de llei aprovada pel Parlament de Catalunya el 12 de desembre passat. El Parlament declara solemnement que «Catalunya forma part d'una realitat nacional diferenciada», manifesta que «l'acatament del marc constitucional vigent no significa la renúncia del poble català al dret a

l'autodeterminació» i afirma que «en el moment que ho cregui oportú, i a través de les actuacions previstes en el mateix ordenament constitucional, podrà incrementar les cotes d'autogovern fins allà on cregui convenient i, en general, adequar la regulació dels drets nacionals a les circumstàncies de cada moment històric».

Quatre anys abans els nostres bisbes havien publicat el document pastoral «Arrels cristianes de Catalunya», on feien afirmacions com aquestes: «Com a bisbes de l'Església de Catalunya, encarnada en aquest poble, donem fe de la realitat nacional de Catalunya, afaïçonada al llarg de mil anys d'història». «Aquesta consciència de ser una realitat nacional (...) és el que dóna sentit nacional al nostre país i fa que l'autonomia i les institucions que amb ella han retornat siguin viscudes com a resposta a unes aspiracions històriques profundes i irrenunciables».

Nosaltres ens sentim identificats amb el to i l'esperit d'aquests textos: amb la seva serenor i la seva afirmació inequívoca. I estem contents que —amb ocasió dels deu anys d'Estatut— el nostre Parlament s'hagi dignificat ell mateix i ens hagi dignificat a tots amb la utilització d'un llenguatge que feia temps que enyoràvem en l'àmbit de la política.

Som conscients dels obstacles que es drecen contra la nostra personalitat i contra qualsevol intent d'afermar-la que vagi més enllà de simples proclames retòriques, i les reaccions que ha suscitat —Ebre enllà i Ebre ençà— la proposició del Parlament ens vénen a recordar-ho, si calia. Però no ens plau —hem de dir-ho amb tota franquesa— el llenguatge que utilitzen la immensa majoria dels nostres polítics a l'hora de defensar els nostres drets nacionals, aquells polítics, en concret, que pertanyen a partits majoritaris que s'autoqualifiquen de nacionalistes i que semblen presoners d'un pragmatisme i un gradualisme que, a l'hora de la veritat, es giren contra la mateixa identitat nacional

que diuen servir, però que, de fet, emmascaren. I si la seva utopia es redueix a tot estirar a assolir una identitat i fer-se un lloc reconegut a l'interior d'una Espanya que tendeix a fer-se sinònim d'Estat espanyol (i que avui està procedint a un repintament i a una renovació del llenguatge del seu nacionalisme de sempre, tan uniformitzador, excloent i tronat), n'hi ha prou de recordar que tres segles (i tirem curt) d'intents fallits posen de manifest la inanitat d'una tal empresa.

És per això que aquest text del Parlament s'enlaira en el nostre panorama polític i adquireix relleus profètics. Tant, que després d'haver-lo aprovat, sembla com si els nostres polítics —sobtats pel contrast— vagin haver d'afanyar-se a igualir-lo i oblidar-lo. Tal va ser el guirigai (i no hi comptaven?) que va originar arreu de l'Estat espanyol, on ells aspiren a trobar la seva jeia i amb vista al qual semblen modular el seu llenguatge.

Des d'aquesta pàgina liminar, QUADERNS DE PASTORAL es complau a expressar la seva solidaritat més plena amb aquest text del nostre Parlament i manifesta que, des del primer dia, ha tingut com a objectiu treballar en la construcció d'una Església arrelada i fidel a la nostra realitat nacional. Som i volem ser catalans nacionals.

El Parlament de Catalunya declara, solemnement, que Catalunya forma part d'una realitat nacional diferenciada en el conjunt de l'Estat, fet que el poble català ha mantingut en tot moment, tant des de les seves forces polítiques, des de les institucions culturals i civils del país, com des de la consciència de la majoria de ciutadans i ciutadanes.

El Parlament de Catalunya manifesta que l'acatament del marc constitucional vigent, resultat del procés de transició política des de la dictadura a la democràcia, no significa la renúncia del poble català al dret d'autodeterminació, tal com estableixen els principis dels organismes internacionals i es dedueix del preàmbul de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

El Parlament de Catalunya afirma, com a conseqüència, que en el moment que ho cregui oportú, i a través de les actuacions previstes en el mateix ordenament constitucional, podrà incrementar les cotes d'autogovern fins allà on cregui convenient i, en general, adequar la regulació dels drets nacionals a les circumstàncies de cada moment històric.

Declaració no de Llei aprovada pel Parlament de Catalunya el dia 12 de desembre de 1990.

QÜESTIONS

DE MADRID ENS VINDRÀ LA LLUM!

JESÚS HUGUET

Tots esperàvem que la col·legialitat episcopal —una de les grans aportacions del Vaticà II— amb les seves diverses expressions, especialment la de les Conferències Episcopals, contribuiria poderosament a una descentralització i democratització de l'Església, ajudant-la a avançar decididament pels camins de la comunió i la corresponsabilitat. Però, a l'hora de la veritat, els resultats no han estat tan positius com ens pensàvem.

En efecte, les Conferències Episcopals han ensenyat als bisbes a recolzar-se entre ells, donant-los un fort sentit de cos, però no els han ensenyat a recolzar-se en el seu poble.

Per altra banda, les Conferències han esdevingut un mecanisme d'autocontrol i censura entre els bisbes. Qualsevol gosa a despenjar-se de l'escamot!, que diríem en argot ciclista. La figura del bisbe com

a cap d'una Església particular n'ha sortit més aviat perjudicada. Cada cop és més difícil que un bisbe prengui iniciatives pel seu compte. Això ha fet que els episcopats, compactes i uniformes, fossin també més controlables i dirigibles des de Roma, sobretot a través de la figura del nunci apostòlic, que, contra tots els pronòstics postconciliars, cada dia adquireix més relleu. Així és que una institució que semblava destinada a dur a terme una forta descentralització ha contribuït més aviat a una major centralització.

I, si ens ho mirem des de Catalunya, les coses encara empitjoren. Perquè l'episcopat català no ha gosat a desmarcar-se i constituir una veritable Conferència Episcopal i ha mantingut sempre una estreta dependència de Madrid, on participa amb els seus càrrecs i les seves comissions i d'on sap que vénen les pessetes i els galons.

Això ha fet que no s'hagi pogut arribar a constituir (la veritat és que tampoc no s'ha intentat) una Església catalana amb personalitat pròpia, ben equipada, capaç de donar una resposta als problemes del seu poble.

Després del Concili érem molts els qui pensàvem que la cosa anava de debò. Que cada dia es difuminarien més les fronteres diocesanes en ares d'una realitat eclesial catalana. Recordo, per exemple, que alguns capellans de bisbats petits com el meu, amb escasses possibilitats pastorals, van passar a treballar al bisbat de Barcelona, pensant que els límits poc comptarien. Va ser aleshores també que des de la base van començar a sorgir diverses iniciatives, organismes i institucions d'àmbit català: SIC, CEP, per esmentar només aquells al naixement dels quals vaig assistir.

Però el somni aviat es va esvaïr. Els bisbats van començar a tancar les seves portes, la dependència de Madrid es va anar consolidant i les institucions de caràcter català no solament no eren prou impulsades des de dalt, sinó que sovint eren mirades amb recel; és el cas, per exemple, del CEP. Ecclesiàsticament, Barcelona no va saber estar a l'altura de cap i casal de Catalunya. Tots sabem el que va costar d'obtenir el reconeixement oficial de la Facultat de Teologia com a Facultat de Catalunya. Els que amb il·lusió havíem anat oferint alguns serveis a poc a poc ens vam haver d'anar retirant a casa. Últimament s'ha obert el Seminari interdiocesà, però tothom sap que més que res obeeix a consignes romanes, que no tenen res a veure amb la promoció d'una Església catalana. Sí, és interessant que els futurs capellans es coneguin, estiguin units per l'amistat, però, si les estructures no hi acompanyen, poca cosa en traurem. Però almenys els seminaristes tenen la seva casa a Barcelona; perquè, el que és els capellans, els nombrosos capellans que diàriament ens movem per Barcelona, encara ara

no hem pogut obtenir un tros d'aixopluc per a poder-hi passar la nit i no haver de jugar-nos la vida per aquestes carreteres.

El resultat d'aquesta política eclesiàstica és que ens trobem sense una Església catalana amb personalitat pròpia, dotada de recursos propis, d'institucions adequades, del personal necessari, de centres de reflexió per a estudiar la realitat, planificar l'actuació, confeccionar materials, etc.

Ara mateix ens trobem que fa quatre o cinc anys que amb molt encert algú va tenir la idea de no traduir els nous catecismes castellans sinó d'elaborar-ne de propis. Però fa quatre o cinc anys i els catecismes encara no han aparegut i ens temem que quan ho facin ja hauran passat de moda. La culpa no és de ningú. La culpa és simplement de la falta de personal alliberat per a aquestes tasques.

Sí, no ho volem pas negar, són moltes les coses que s'han fet en el camp de la litúrgia, de la catequesi, de la pastoral en general, però també és veritat que la major part han partit de la base, de forma descoordinada i amb deficiència de recursos.

Però encara són massa les vegades que s'ha d'anar a Madrid. Que si pastoral sanitària, que si pastoral familiar, que si espiritualitat o evangelització. Estem massa pendents de Madrid, si aspirem a formar una Església amb personalitat pròpia. Sembla talment com si la llum ens hagués de venir de Madrid, que diria Isaïes.

També és cert que últimament s'han produït esdeveniments importants, com és l'erecció de la Fundació Joan Maragall, i es parla de la creació d'una universitat catòlica. Ara cal esperar que aquestes institucions sàpiguen tenir una projecció realment catalana.

Algú podria pensar que tot el que acabem de dir indica una postura raquítica de tancament i de falta de solidaritat amb les altres esglésies. És ben cert que aquesta no és la nostra intenció. No solament perquè sabem que formem una Església molt petita amb recursos limitats, sinó sobretot perquè una Església insolidària, tancada a la comunió amb les altres esglésies, ja no seria l'Església de Crist. Però voldríem ser solidaris no solament amb l'Església espanyola, sinó també amb les altres, per exemple, amb la francesa, que, com podem recordar, amb les seves iniciatives pastorals i la seva literatura religiosa, va estar a l'arrel de la renovació de la nostra Església als anys seixanta. Volem una Església oberta i solidària, però també encarnada, inculurada, que tingui una paraula de salvació per al nostre poble.

CRISTIÀ I NACIONALISTA

FÈLIX MARTÍ

El cristià va a favor de tot allò que dignifica les persones i els col·lectius humans. La salvació de Déu es produeix en connexió amb els dinamismes de creixement de cada persona i amb els processos d'establiment de la fraternitat humana. El regne de Déu no és d'aquest món, però és l'horitzó final de tot combat que alliberi les persones i els pobles. El punt de partida de tota proposta d'alliberament és la valoració serena de les identitats de les persones i dels grups humans. De vegades aquestes identitats estan diluïdes, dissimulades o hipotecades. L'alliberament consisteix aleshores a refer les identitats i la consciència de les identitats, a fi de permetre el ple exercici de la vida personal i de la vida col·lectiva.

El cristià davant el nacionalisme i l'autodeterminació

El cristià és naturalment favorable al nacionalisme, és a dir, a les actituds que tendeixen a valorar la pertinença de les persones a una identitat col·lectiva que s'expressa en dinamismes culturals, socials i polítics específics. Cada persona pertany a un àmbit lingüístic concret, a un espai que comparteix memòria històrica, a un teixit social amb múltiples interdependències, a una comunitat oberta al futur, a un poble que es fa solidari dels altres pobles afirmant la seva legítima i joiosa originalitat.

El cristià és nacionalista per les mateixes raons que el fan favorable a la cultura. La cultura no és la salvació, però la condició humana es dignifica amb l'exercici cultural. El cristià és nacionalista perquè accepta la forma normal d'estar inscrit en el món de la mateixa manera que accepta la seva condició sexuada. El cristià és nacionalista perquè la convivència es fa més humana quan les comunitats creen lligams de fraternitat que integren les diferències. El cristià és nacionalista optant per una desmitificació de les estructures estatals i valorant les realitats nacionals com a subjectes capaços d'autodeterminació. L'autodeterminació, tal com reconeixen els psicòlegs pel que fa al psiquisme humà i els politicòlegs pel que fa a l'organització internacional, és clarament un senyal de maduresa. El cristià desitja mul-

tiplicar les experiències de maduresa, d'alliberament, d'autodeterminació, i hi contribueix.

Cal tenir en compte circumstàncies especials en el desplegament del nacionalisme. Passa sovint que alguns nacionalismes esdevenen agressius envers altres nacionalismes. El cristià, com qualsevol altra persona desperta i sensata, manifesta aleshores el seu rebuig del nacionalisme dominador. També, amb el coratge necessari, criticant el propi nacionalisme quan enfolleix i esdevé agressiu. Els nacionalismes imperialistes oprimeixen altres nacions. El cristià, com qualsevol altra persona preocupada per la justícia i per la llibertat, fa costat aleshores als dominats. L'opció pels marginats i pels dominats, tan característica del tarannà cristià en la perspectiva de la teologia de l'alliberament, porta el cristià a lluitar contra la dominació i a favor de l'autodeterminació.

L'exercici de l'autodeterminació suposa que cada nació, lliurement, estableixi les formes de relació i de solidaritat amb les altres nacions que consideri convenients. Totes les nacions, en aquest sentit, han de ser independents. Han de poder decidir les estructures polítiques estatals que volen establir i poder decidir també de quines estructures interestatals volen formar part. Les formes d'independència i d'integració internacional són variades i complexes però els principis són clars i senzills. Actualment totes les nacions sofreixen formes de dependència no volgudes perquè la humanitat no ha establert encara un sistema internacional just i democràtic. Tres grans centres de poder, els Estats Units d'Amèrica del Nord, els europeus occidentals liderats pels alemanys, i els japonesos, limiten abusivament el dret de les nacions a l'autodeterminació. El cristià, com tota persona responsable, contribueix a imaginar i a promoure un model de relacions internacionals no imperialista, equilibrat i seriosament democràtic.

Els cristians i les nacions dominades

Catalunya és una nació amb alts nivells de dominació. L'estatut d'autonomia de 1979 no ha resolt el dret dels catalans a l'autodeterminació. Aquests gaudeixen d'una llibertat molt condicionada. En aquestes circumstàncies, és normal que els cristians, per la seva opció contra tota forma de dominació, estiguin clarament en posicions nacionalistes militants. Dir que no cal ser nacionalista és desnaturalitzar el cristianisme o consentir a la dominació. En aquest context, el cristià pot dedicar-se també a la ciència, a les arts, a la marginació social, però no pot considerar el nacionalisme una qüestió de gust o purament facultativa. La inscripció nacional és inevitable i, per tant,

la passivitat es fa còmplice de la dominació quan les estructures de la dominació configuren la realitat. En tot cas, no es pot entendre que els cristians no se sentin mobilitzats per les causes que condicionen la dignitat de les persones i dels pobles.

Cada persona, i, per tant, cada cristià, decideix, en funció de les seves circumstàncies particulars, quina mena de militància és la més adequada per a ser útil, per a no perdre la pau, per a guanyar terreny. Tot això és comprensible i explica la gran varietat d'opcions en el marc nacionalista. Els cristians, si volen manifestar una consciència ètica rica, lúcida i activa, han de fer costat a un dels combats més significatius del món contemporani. El nacionalisme és un terreny privilegiat de l'ètica contemporània. Una vida cristiana indiferent a la reivindicació nacionalista, en una situació de dominació o d'alienació nacional, és un contrasentit. Significaria que ser cristià no convida a una sensibilitat ètica normal i oferiria un model d'existència religiosa indiferent a la justícia, a la llibertat i a la dignitat humanes.

Realitats històriques mòbils i globalitzadores

Les nacions, amb els segles, es fan i es desfan. El nacionalisme no és l'afirmació d'essències immutables ni d'estructures d'organització social, econòmica, política, tècnica o cultural fixades d'una vegada per sempre. El nacionalisme és l'afirmació d'una subjectivitat històrica que pertany a col·lectius humans caracteritzats per un conjunt de senyals d'identitat que els membres del col·lectiu valoren com a punts de referència comuns del seu passat, del seu present i del seu futur. El nacionalisme és poc ideològic. És la identificació d'aquesta subjectivitat històrica a la qual pertany cada persona per motius de naixement, d'educació o de decisió voluntària. Els nacionalismes es transformaran amb el pas del temps. De moment, les nacions són subjectes més clars, bàsics, permanents i globalitzadors que els estats, els moviments socials i els règims polítics. Per aquestes raons són importants les realitats nacionals i és convenient desplegar una consciència ètica nacionalista. Seria escandalós que els cristians se'n declaressin marginals. Tan escandalós com si els cristians es declaressin distants de les aventures de la raó, volguessin viure una vida humana sense sexualitat ni amor, s'alegressin de perdre el gust per la bellesa o es conformessin amb una vida moral que no es deixa interpel·lar pels interrogants més decisius.

Pluralitat de registres

A Catalunya, és a dir, als Països Catalans, es pot viure el nacionalisme de moltes maneres i en diversos registres. Hi ha l'activitat directament política. Els cristians hi són, com els altres, utilitzant els camins de la política convencional o els moviments extraparlamentaris. Però no tothom ha de tenir una activitat política intensa. Hi ha molts altres registres: la cultura, l'educació, l'associacionisme, l'activitat sindical, l'esplai i els innombrables dinamismes de la societat civil. A tot arreu els cristians, com els altres, hi són i poden moure-s'hi com a nacionalistes. Entre tots poden anar discutint els successius canvis d'estructures que s'han de produir en el camí de l'autodeterminació. Les propostes independentistes són tan legítimes com les federalistes en les seves diverses modalitats. Els cristians opinen en aquest terreny sense il·luminacions especials, és a dir, amb els instruments d'anàlisi i de síntesi que comparteixen amb els no creients. Per a cadascú el desig, la raó, la prudència i el coratge són factors que ajudaran a definir els compromisos. El cristià hi aportarà, potser, una mica més de generositat, un estil més amorós, una esperança més fonda, un bon humor més gratuït.

JO VOLDRIA QUE EL MEU PAÍS FOS UN PAÍS NORMAL

SALVADOR BARDULET

De l'anormalitat a la normalitat

Amb prou feines si era adolescent. Ni de bon tros. M'agradava de resseguir, enganxat al botó de la ràdio, tot el dial per a descobrir noves emissores. Ho trobava un joc divertit. Tot d'una, amb una mà centro l'emissora i amb l'altra n'augmento el volum: parlaven en català! Salto les escales i corro a buscar el meu pare per a comunicar-li-ho. A hores d'ara tinc la sensació que el meu pare quedà molt sorprès de l'entusiasme amb què el feia saber de la troballa.

Aquest cop sí que em trobava en plena adolescència. Les cartes que, des del seminari, escrivia als pares eren en castellà. Des que anava a estudi al meu poble no m'havien ensenyat altra gramàtica que la castellana. Doncs bé, aquestes cartes en castellà es van acabar quan un bon dia me'n vaig avergonyir. Perquè em vaig adonar que allò que deia als pares per escrit no coincidía en res amb allò que de tu a tu parlàvem. Vaig tirar pel dret i, sense gramàtica catalana, em vaig llançar a escriure en català per anar més d'acord amb la normalitat. Al cap i a la fi, les lletres que la meva mare em feia arribar no havien caigut mai, tot i la gramàtica justeta, en l'anormalitat.

Les incursions que acabo de fer en la meua història personalíssima no provenen de cap deficiència a escriure les memòries. Són només per a mostrar que he nascut i crescut embolcallat per l'anormalitat en tot el que fa referència al meu país. I que això ha suposat, de bon primer inconscientment, després més conscient, un afany per a trencar un embolcall tan incòmode.

És des de la normalitat que faig la meua professió de pertinença i de fidelitat al meu país. És des de la normalitat que sospiro i espero que el meu país sigui un país normal. No m'hi empeny cap agrupació secreta, ni cap consigna elaborada d'amagatotis, ni és fruit de cap jurament fet després d'un curset accelerat de formació patriòtica imposada.

Des d'aquesta perspectiva em sento empès a no contradir-me i a

no mentir per allò que de l'abundància del cor la boca en parla. Països enllà, preguntes, respostes i conclusions solen ser sempre les mateixes: —Que ets espanyol? —No ben bé. —Potser italià? —Tampoc. —Doncs què ets i quin idioma parles? A l'hora d'intentar donar explicacions ràpides i entenedores t'adones palpablement que el teu país no és normal.

Sempre he respectat tota bandera com a símbol d'un país. Però quan una altra bandera és imposada al meu país, precisament perquè hi és forçada, la trobo incoherent i no em fa cap gràcia. Malament rai quan una bandera ha de ser imposada. No se'n sortirà pas. És grotesc tot el tripijoc que s'ha anat implantant als nostres pobles per tal d'aconseguir, per una banda, l'acompliment d'una llei i, per l'altra, l'aigualliment d'una bandera que no és la del país: posar-ne, al balcó, no una, la qual cosa fóra el més normal, sinó quatre. A més de ser grotesc, els balcons de la majoria d'ajuntaments dels nostres pobles, no donen per tanta bandera.

No puc ni vull pas amagar que vaig tenir un eixamplement de cor quan, des del nostre Parlament, es féu una declaració majoritària dient que Catalunya no renuncia pas a ser un país normal. Aquesta, és clar, és la interpretació que jo en faig. Prescindeixo de la parauleta (ja ens n'han aigualides tantes, de paraules!) i la deixo per als tècnics i polítics. Qui sap si, a hores d'ara, un equip d'entesos en lleis ja està preparant disset projectes autodeterminatius! No hi renunciem pas, doncs. Perquè encara no som un país normal. Ni en les nostres relacions enfora ni en les nostres decisions interiors, que van des de les grans decisions polítiques, socials, econòmiques i lingüístiques fins a les petites decisions, anecdòtiques però vergonyoses, de no poder triar quins dies farem festa. Fet i debatut, no som un país normal.

Anacrònics?

I ara ve la segona cosa que volia dir. Sovintegen veus de dins i principalment de fora que vénen a dir: no cal que us hi amoineu, esteu condemnats a ser un país anormal.

«L'afany per arribar a ser un país normal és fruit d'un sentiment anacrònic que cal superar». És d'esperar que la força no la posin en la paraula sentiment perquè allò de més valuós i profund que neix i creix a l'interior de la persona humana es tradueix en un sentiment. La força, la deuen posar, doncs, en l'adjectiu anacrònic i, alguns hi afegeixen, artificial. Deixant a part que qui fabrica adreçadors i dona emfàticament bons consells, ho fa només per als altres i no pas per a un mateix, em sona molt més anacrònic i molt més artificial elabo-

rar un sentiment que meni, si no de grat per força, a fer, de països diferents, un de sol i uniformat. És allò que en l'argot eclesiàstic en diem fer teologies justificatives. Intentar de fornir de bases i de fonaments seriosos un fet que, per diferents circumstàncies, ha aparegut en la història. Tant si el fet és bo com si és dolent, la seva anàlisi solament pot fer-se a partir del context en què neix. Voler-lo faltar amb alts principis per, donar-li així, carta de perpetuitat és sempre artificial i estantís.

Quan un hom es topa amb algú que s'autodefineix com a desarrelat, com a ciutadà del món (expressió ben ambigua i, en boca de segons qui, amb molta pudor de cremat), no se m'acudeix altra cosa que pensar: pitjor per tu, que has volgut quedar orfe; és trist de no poder sentir el goig d'estimar el propi país, de conèixer-lo, de defensar-lo... Malgrat que, en moments donats, un hom hagi de sentir-se identificat amb el poeta: «Però no he de seguir mai el meu somni / i em quedaré aquí fins a la mort. / Car sóc també molt covard i salvatge / i estimo a més amb un / desesperat dolor / aquesta meva pobra, / bruta, trista, dissortada pàtria.»

Pot ser normal un país tan petit?

«*El vostre país és molt petit*». No em ficaré pas ara en una rèplica de ball de milions pel que fa a habitants, ni de contingut geogràfic amb alçades de muntanyes o quilòmetres de rius i costes. Un país és això i molt més. Aquest molt més és el que compta: naixement, història, llengua, cultura, embranzides, reculades..., que configuren una identitat i una voluntat de ser. Un país ni millor ni pitjor que els altres, però diferent. Petit o gran, no crec que importi massa pel que es refereix a la seva identitat. I de fet, hom no para de trobar països normals tant o més petits que el nostre.

És un fet obvi que Catalunya, malgrat els segles de submissió forçada, no ha encaixat mai bé aquesta situació. No és pas debades que s'ha parlat i es parla, des de dins i des de fora el país, del problema català. Llavors, els qui es resisteixen a acceptar l'obvietat d'aquest fet fan mans i mànigues per a trobar raons i arguments per a justificar una situació anormal i qualificar-la com la millor i definitiva. Ja el punt de partida és enganyós. No es comença dient: Catalunya és un país diferent i normal; cal respectar aquesta diferència i aquesta normalitat. Sinó que es diu: Catalunya no és res més que el tros d'un país que es diu Espanya i ara se li acudeix de dir que és un país normal.

El meu país és tan normal que té un idioma propi. I l'ha conservat a les verdes i a les madures. Fa força anys, vaig anar amb un grup

a visitar una empresa situada vora mar a la comarca del Baix Camp. A la sala d'oficines hi havia un rètol que deia més o menys això: Sapi-queu que sou en un país que té idioma propi: el català. Vaig quedar agradablement sorprès. També fa força anys, vaig visitar una àvia impedida. En dir-me que s'avorria i que trobava les hores molt llargues, vaig insinuar-li que potser la ràdio l'ajudaria a passar l'estona. Em respongué: Tot ho fan en castellà i jo no l'entenc. Vaig sortir-ne angoixat i rebel·lat: qui i què defensava els drets d'aquesta dona en el seu país? Avui, el segon cas es troba mig solucionat; el primer, vés a saber si el rètol s'ha hagut d'espantillar per a posar-lo d'acord amb la carta magna. Perquè amb aquesta carta magna i en el seu nom volen convèncer-nos que, d'idiomes, no en tenim un, sinó dos. La tesi del bilingüisme en funcionament. Un parany que ens enganxarà de ple.

El nostre país és tan normal que té un idioma propi, no dos, i aquesta és una riquesa i un patrimoni tan important perquè, col·lectivament, quedí ficat en el capítol de drets i deures. El nostre país no és bilingüe. Al cap i a la fi, els defensors d'aquesta mena de tesi no la recolzen en d'altres arguments que en percentatges i estadístiques sobre el nombre d'habitants que parla un idioma o un altre, o bé en la defensa, molt discutible, de l'arrelament en un país, però passant olímpicament de l'idioma que aquest país s'ha fet i s'ha donat. O qui sap si, i això seria molt pitjor, amb l'esperança maliciosa d'arribar a l'ofec de l'idioma propi o, a tot estirar, de conservar-lo com una reserva, pur record del passat, per a dir «adéu», per a felicitar el Nadal i fer els Pastorets o la Passió. Tots sabem molt bé, uns i altres, que consagrar i normalitzar el bilingüisme és condemnar un idioma a mort, fent-lo innecessari. I tots sabem, uns i altres, quin serà el que li tocarà de morir.

El nostre, no és un país bilingüe. Això no treu que els habitants d'aquest nostre país parlin i entenguin un i tres idiomes, i com més millor. Ni tampoc no treu que persones vingudes d'altres països conservin fins a la mort el seu propi idioma, per més que hagin après i s'hagin identificat amb l'idioma del país on han plantat tenda. No és pas debades que es fa referència a la llengua materna, és a dir, aquella amb la qual es pensa i se somia. Aquesta llengua sol ser una per més que se'n sàpiguen d'altres.

Insolidaris?

«Ara que el món s'ha tornat tan petit i que tot es llegeix en clau d'universalisme i d'un gran sentit de solidaritat, sortiu vosaltres amb un afany de tancament i de multiplicar barreres». El plec d'excuses

de mal pagador arriba fins al punt d'utilitzar aquesta mena d'arguments capaços de provocar astorament en qui, en el moment del xàfec, se sent culpats de pecats tan greus. No vull pas ara fer un llistat comparatiu de solidaritats i de consciència d'universalime per a demostrar que el meu país, en el que és i en el que vol que se li reconegui, no ha caigut o no caurà en els pecats pronosticats. No vull seguir per aquest rem. En el fons, seria donar justificació i certa validesa a l'acusatòria i ben rebuscada proposició. Tot i que si algú s'hi entetés, a seguir aquest viarany, quan vulgui, hi podem ser. El més greu i confusionari és voler relacionar llibertat d'un poble amb tancament, insolidaritat i despreocupació d'allò que passa als altres pobles de la terra. Com si la llibertat d'un poble o el maldar per aconseguir-la tingués com a conseqüència lògica tot aquest reguitzell de malefícis. És molt agosarat i fins i tot injust identificar arrelament i defensa del país amb tancament a la problemàtica de més enllà de les fronteres. «Qui perd els orígens, perd la identitat» —diu el poeta. I a qui perd la identitat, no sé què li passa però m'ho imagino. Només sé que qui no perd la identitat és capaç de comprendre'n i de respectar-ne qual-sevol d'altra.

Empobriment?

«*No us vulgueu empobrir*». Aquest bon consell sol ser dit i reiterat a tort i a dret dins de la feixa eclesial i com a argument amb façana bonhomiosa i suau per a rebatre dues reivindicacions que l'Església que és a Catalunya qualifica de normals i coherents: una, que els bisbes de les esglésies particulars de Catalunya siguin catalans; una altra, que els bisbes de les esglésies particulars de Catalunya formin una conferència episcopal de ple dret. Aconseguir això, en pensar d'alguns, és llançar-se cap a un empobriment cultural i pastoral. Deixant a part que l'empobriment o enriquiment d'aquesta mena depèn de molts factors o tarannàs, fóra prou interessant de comparar el dinamisme de l'Església catalana en diferents etapes i circumstàncies històriques. Un cop més es fan mans i mànigues per a identificar el desenrotllament normal de les esglésies particulars d'un país amb tancament empobridor i amb manca d'obertura.

Pel que fa a l'organització de l'Església espanyola, sí que cal dir una vegada més que s'està en plena centralització. Ni tan sols no ha seguit la pauta de l'anomenat Estat de les autonomies en el qual es parla de competències traspassades i no traspassades. Tinc al davant una agenda de «Cáritas Española» en la qual la llista de Cáritas diocesanes va en rigorós ordre alfabètic: Barcelona cau al costat de Bar-

bastre, Girona al costat de El Ferrol i Vic al costat de Vigo. Aquesta és l'anècdota curiosa, però prou significativa. La qüestió de fons és que tots els organismes i secretariats dels diferents àmbits pastorals amb llurs corresponents alliberats i amb llurs dotacions econòmiques, poques o moltes, funcionen amb un tarannà centralista i amb un convenciment més o menys explícit que és així com s'ha d'anar funcionant i no pas d'altra manera. Contràriament, els organismes i secretariats que han anat naixent —empesos per la tossuderia innata de la voluntat de ser— en l'Església de Catalunya es forgen traient forces de flaqueza, esgarrapant estones i diners d'ací d'allà i dedicant-hi hores extraordinàries. Donada aquesta desigualtat de condicions, ens resulta humiliant, d'un to paternalista i alguna cosa més, la invitació a no prendre postures empobridores.

De fet, tota aquesta tirallonga d'arguments i de bons consells deixaria d'existir si el meu país arribés a ser un país normal. A la qual cosa no renuncio.

CATALUNYA NACIÓ I ELS CRISTIANS

FERRAN PONT I PUNTIGAM

Els cristians aspirem a fer realitat el compliment de les benaurances anunciades per l'evangeli de Jesucrist. Per fer-ho possible calen unes condicions mínimes de llibertat, de justícia, de fraternitat, etc., que afecten les persones i també les nacions. Així a parer meu Catalunya, que és una nació amb més de mil anys d'història i una cultura pròpia, necessita poder veure plenament reconeguda la seva personalitat diferenciada.

Però la realitat actual és plural. És un fet que a Catalunya hi ha cristians regionalistes, nacionalistes i independentistes, que són formes diverses d'entendre i de valorar una mateixa comunitat. Les dificultats de quaranta anys de dictadura fan que molts catalans avui tinguin uns coneixements molt limitats de la realitat de Catalunya com a nació. Coneixements sovint deformats interessadament. Si algú tingués dubtes d'aquesta situació actual, tan trista, només cal repassar el fet dels Països Catalans avui i les grans dificultats que planteja qual-sevol actuació que es vulgui portar en aquest àmbit i de manera coordinada.

En aquest tema, com en tants d'altres, cal esforçar-se molt per informar, parlar i defugir desqualificacions massa ràpides. Desgraciadament hi ha molta diferència entre la gent que ha rebut una formació, sigui per raó de l'edat, de família o per un esforç personal, i molta altra gent a la qual, sense aquesta formació, durant anys se'ls ha negat, o pitjor se'ls ha deformat, tot coneixement de la nostra realitat geogràfica, històrica o cultural.

Els qui han vingut de fora no són pas pocs. Quasi un 50% de la població actual de Catalunya no té el català com a llengua materna. Molts van arribar aquí sense cap coneixement de la realitat diferenciada de la nació catalana, convençuts que Espanya i els espanyols érem tots iguals. Cert que poc a poc van anar descobrint que tenim una parla i una cultura diferenciades, però durant molts anys nosaltres mateixos sovint els ho vam amagar. Primer per dificultats objectives («hablar en castellano»), però després també molta gent ho continua fent per un sentiment de respecte mal entès.

Moltes d'aquestes persones que no tenen el català com a llengua materna necessiten un gran esforç pedagògic per donar-los a conèixer

que Catalunya és una nació ben diferenciada amb la seva història, la seva cultura, la seva llengua, etc. Això s'ha d'anar fent de forma progressiva, sense presses però també sense pauses. Entenc que durant molts anys, i sobretot als barris perifèrics de les ciutats industrials, això s'hagi portat amb prudència, però ara cal avançar més. Cert que hi ha unes poques persones, sobretot d'edat avançada, a les quals els costa d'integrar-se i fins i tot d'acceptar el català. Però la gran majoria pot ésser ajudada a fer l'esforç de comprendre la realitat de Catalunya com a nació, de la qual ells també formen part.

El procés pedagògic i de sensibilització que cal anar fent per donar a conèixer i per fer estimar Catalunya com a nació diferenciada, afecta tots els qui vivim al nostre país. Durant els anys foscos de la dictadura, l'Església catòlica hi va tenir un paper fonamental —escau recordar sobretot l'esforç fet per Montserrat—, però ara cal que l'esforç sigui fet per més gent i començant per totes les institucions públiques.

Tothom, regionalistes, nacionalistes o independentistes, s'hauria d'esforçar per avançar en el coneixement i l'estima de Catalunya com a nació diferenciada. Coneguda i acceptada majoritàriament aquesta realitat, sense necessitat de forçar la bona convivència, arribarà el moment de poder decidir democràticament el nostre futur com a nació. La proposta que fem la gent d'Unió Democràtica de Catalunya és la creació d'una Confederació dels Pobles d'Europa, sota la base d'independència en temes interns, de dependència en temes de defensa, d'economia i de relacions exteriors, i de fraternitat entre tothom en la defensa dels més febles.

UNA EXPERIÈNCIA ESPANYA ENDINS

PERE FARRIOL I VINYES

El dia 25 de març de 1990, una delegació de la comissió permanent del «Moviment de Grups de Cristians de pobles i comarques de Catalunya» vam assistir, a Àvila, al «Pleno del Movimiento Rural Español», a instàncies de la FIMARC (Federació internacional de moviments agrícoles i rurals catòlics), que ens havia dit que ens hi entenguéssim, i en resposta a la invitació que la permanent del Movimiento Español ens havia fet reiteradament. Invitació a la qual no havíem pogut respondre abans per raons personals dels membres de la permanent. Els comissionats vam ser: Montserrat Pallarès, Caterina Escobairó, Eudald Sentmartí i Pere Farriol.

Més de vuit-cents quilòmetres d'anada i altres tants de tornada l'endemà, fins i tot amb una bona companyia i en un bon turisme, no són cap ganga. Això, però, no era important. Calia mostrar als nostres germans cristians rurals d'Espanya que afirmar l'existència del nostre moviment català no era un enfrontament amb ells ni una caparada nostra, sinó una qüestió de fidelitat al nostre poble i d'encarnació en el nostre medi.

L'estona que es va dedicar a tractar d'aquest tema va ser relativament poca, en part perquè el diàleg va ser viu i les intervencions clares: «S'havia interromput el diàleg perquè necessitàvem el temps i les forces per servir el nostre moviment, però també, tot i que ara no calia parlar-ne, perquè hi havia hagut tensions».

L'Eudald es va presentar com a jove pagès i cristià, defensor dels interessos de la pagesia des de la senzillesa de la vida compartida en grup i amb l'ajut de la revisió de vida; va donar testimoni de la bondat de la seva experiència d'assistir a l'assemblea internacional de la FIMARC, a Brussel·les, i de com ell hi havia anat des de la seva condició de català; cosa que no li impedia sentir-se ben solidari dels pagesos aragonesos, per exemple, com se n'havia sentit dels occitans quan van trobar-se a les jornades de Casèras, a l'Auta Garona, el novembre de 1989.

«Nosaltres som el que som i estem contents que vosaltres sigueu el que sou»: podria ser el que resumia l'afirmació de la nostra identitat sense supeditació a ningú. «I això, no per cap altra raó que la de l'encarnació: el moviment és educatiu i servidor de persones i vol incidir

en la realitat; per tant cal que prengui la fesomia d'aquell motlle que és educador i forjador de persones i de la comunitat: la nació. L'estat és una realitat d'ordre polític, jurídic i administratiu, amb una funció d'ordenament i servei de la persona i de les comunitats; la nació és anterior a la realitat de l'estat, és d'ordre cultural i espiritual, i el principi d'encarnació ens obliga a ser-hi fidels».

Els vam repartir la pastoral dels bisbes catalans «Arrels cristianes de Catalunya» i vam fer-hi alçaprem. Són ells els qui recullen aquesta distinció entre estat i nació que s'ha mantingut viva en la consciència del nostre poble, i és en nom d'ells que demanem que els catòlics d'Espanya siguin els primers a acollir i respectar el nostre dret a viure i a organitzar-nos segons aquesta nostra identitat.

«¿Pero vosotros sois españoles?». La resposta, claríssima: «Som súbdits de l'estat espanyol i fills de la nació catalana», els va desconcertar, perquè sortia dels tòpics als quals estan acostumats. Ni un sol moment no van sortir ni el mot «autodeterminació» ni «el mal exemple dels lituans», però és evident que per a ells eren fantasmes de mals averanys que corrien desfermats.

Foc creuat d'objeccions i rèpliques, en el qual vam mantenir la coherència i el marcatge, la claredat i la serenitat. Però, malgrat tot, tenim la sospita que no vam convèncer ningú, tret d'un claretià que havia estat a Catalunya. Més sospitosos van ser encara els silencis impenetrables d'algunes persones, i no va faltar qui, baixant de l'hort, va comentar: «¿Así queréis iros? ¡Tan bien que se está siendo español!».

Vam tornar d'Àvila amb la convicció que havíem complert la missió que se'ns havia encomanat, que immediatament no havíem aconseguit res, i que caldria moltes, moltíssimes reunions com aquesta (que ells no estan disposats a resistir, ni nosaltres tenim forces per mantenir) per arribar a entendre'ns. Mentrestant, el que em va semblar més positiu va ser la compartició de la poca estona de què vam disposar durant els àpats i durant la breu visita a les muralles i a les esglésies romàniques; i la compartició de l'eucaristia.

TEXTOS

JOAN PAU II

Vida humana, cultura i cultures

6. *Genus humanum arte et ratione vivit* (El gènere humà viu de l'enginy i la raó) (cf. St. Tomàs comentant Aristòtil, Post. Analiyt., núm. 1). Aquestes paraules d'un dels genis del cristianisme, que fou al mateix temps un continuador fecund del pensament antic, porten més enllà del cercle i del significat contemporani de la cultura occidental, sigui mediterrània, sigui atlàntica. Tenen una significació que correspon al conjunt de la humanitat on es troben les di-

verses tradicions que constitueixen la seva herència espiritual i les diverses èpoques de la seva cultura. El sentit essencial de la cultura consisteix, segons les paraules de sant Tomàs d'Aquino, en el fet que és una característica de la vida humana com a tal. Per la cultura l'home viu una vida veritablement humana. La vida humana és cultura en el sentit també que l'home es distingeix i es diferencia per mitjà d'ella de tot el que fora d'ell existeix al món: l'home no pot passar-se de la cultura.

La cultura és una manera específica de l'«existir» i del «ser» de l'home. L'home sempre viu segons una cultura que li és pròpia, però que, al seu torn, crea entre els ho-

mes un nexa que els és també propi i que determina el caràcter interhumà i social de l'existència humana. En la unitat de la cultura com a mode peculiar de l'existència humana, arrela al mateix temps la pluralitat de les cultures enmig de la qual l'home viu. En aquesta pluralitat, l'home es desenrotlla sense perdre per aquest sol fet el contacte essencial amb la unitat de la cultura com a dimensió fonamental i essencial de la seva existència i del seu ésser.

Nació, cultura, llengua

14. Si, en nom de l'esdevenidor de la cultura, cal proclamar que l'home té el dret de ser més, i si per la mateixa raó cal exigir una sana primacia de la família en el conjunt de l'obra de l'educació de l'home per a una veritable humanitat, cal situar també en la mateixa línia el dret de la nació; cal situar-lo a la base de la cultura i de l'educació.

En efecte, la nació és la gran comunitat dels homes que estan units per lligams diversos, però sobretot, precisament, per la cultura. La nació existeix per la cultura i per a la cultura, i és doncs, la gran educadora dels homes perquè puguin «ser més» en la comunitat. És aquesta comunitat que posseeix una història que sobrepassa la història de l'individu i de la família. És també en aquesta comunitat —en funció de la qual tota família educa— que la famí-

lia comença la seva obra d'educació per allò que és més simple, la llengua, i així permet a l'home tot just en formació d'aprendre a parlar per esdevenir membre de la comunitat que és la seva família i la seva nació.

Cultura i sobirania nacional

En tot el que ara proclamo i que desenrotllaré encara més, les meves paraules tradueixen una experiència particular, un testimoniatge particular en el seu gènere. Sóc fill d'una nació que ha viscut les experiències més grans de la història, que els veïns han condemnat a mort diverses vegades, però que ha sobreviscut i que ha restat ella mateixa. Ha conservat la seva identitat, i ha conservat, malgrat les particions i les ocupacions estrangeres, la seva sobirania nacional, no recolzant-se en els recursos de la força física, sinó únicament recolzant-se en la seva cultura. Aquesta cultura s'ha revelat, en aquest cas, d'una potència més gran que totes les altres forces.

El que dic ací referent al dret de la nació a fonamentar la seva cultura i el seu esdevenidor no és, doncs, l'eco de cap «nacionalisme», sinó que es tracta sempre d'un element estable de l'experiència humana i de les perspectives humanistes del desenvolupament de l'home. Hi ha una sobirania fonamental de la societat que es manifesta en la cultura de la nació.

Es tracta de la sobirania per la qual l'home és, al mateix temps, sobirà suprem. I en parlar així, penso també amb una intensa emoció interior en les cultures de tants pobles antics que no han capitulat quan s'han trobat confrontats amb les civilitzacions dels invasors i continuen essent per a l'home la font del seu «ser» humà en la veritat interior de la seva humanitat. Penso també amb admiració en les cultures de les societats noves, d'aquelles que es desvetllen a la vida en la comunitat de la pròpia nació —tal com la meua nació es despertà a la vida fa deu segles— i que lluiten per mantenir llur pròpia identitat i llurs valors contra les influències i les pressions de models vinguts de fora.

Nacions sobiranes privades de la seva total sobirania

15. M'adreço a vosaltres, senyores i senyors, que des de fa més de trenta anys us reuniu ací en nom de la primacia de les realitats culturals de l'home, de les comunitats humanes, dels pobles i de les nacions. Us dic: amb tots els mitjans a disposició vostra, vetlleu per aquesta sobirania fonamental que posseeix cada nació en virtut de la seva pròpia cultura. Protegiu-la com la nineta dels ulls per a l'esdevenidor de la gran família humana. Protegiu-la! No permeteu que aquesta sobirania arribi a ser presa de qualsevol in-

terès polític. No permeteu que arribi a ser víctima dels totalitarismes, dels imperialismes o de les hegemònies, per als quals l'home no compta sinó com a objecte de dominació i no com a subjecte de la seva pròpia existència humana. Per a aquests també, la nació —llur pròpia nació o les altres— només compta com a objecte de dominació i d'atracció d'interessos diversos, i no com a subjecte: el subjecte de la sobirania nascuda de la cultura autèntica que li pertany en sentit propi. ¿No hi ha, al mapa d'Europa i del món, nacions que posseeixen una meravellosa sobirania històrica nascuda de la seva cultura i, amb tot, al mateix temps estan privades de la seva total sobirania? ¿No és un punt important per a l'esdevenidor de la cultura humana, important especialment a la nostra època, quan és tan urgent d'eliminar les restes del colonialisme?

Mitjans de comunicació, societat i cultura

16. Aquesta sobirania, que existeix i que treu el seu origen de la cultura pròpia de la nació i de la societat, de la primacia de la família en l'obra de l'educació, i en fi, de la dignitat personal de tot hom, ha de restar el criteri fonamental en la manera de tractar aquest problema important per a la humanitat d'avui que és el problema dels mitjans de comunicació social (de la informació que els

és vinculada i també de l'anomenada «cultura de les masses»). Vist que aquests mitjans són els mitjans «socials» de la comunicació, no poden ser mitjans de dominació sobre els altres, ni per part dels agents del poder polític ni per part de les potències financeres que imposen llur programa i llur model. Han d'esdevenir el mitjà —i un mitjà ben important!— d'expressió d'aquesta societat que se'n serveix i que n'assegura també l'existència. Han de tenir en compte les veritables necessitats d'aquesta societat. Han de tenir en compte la cultura de la nació i la seva història. Han de respectar la responsabilitat de la família en el camp de l'educació. Han de tenir en compte en bé de l'home, la seva dignitat. No poden estar sotmesos al criteri de l'interès, del sensacionalisme, de l'èxit immediat, sinó que, bo i tenint en compte les exigències de l'ètica, han d'estar al servei de la construcció d'una vida «més humana».

(Allocució de Joan Pau II al Consell de la UNESCO, a París, el 2 de juny de 1980. Text publicat a «Documents d'Església», 1980, col. 337-338.345-349).

L'Esperit del Senyor treballa en tots els pobles i nacions

62. D'ençà que la providència de Déu, en els seus misteriosos camins, em cridà de la meva nativa

Polònia a la Seu de Pere a Roma, he desitjat ardentment expressar el meu afecte i estimació a tots els meus germans i germanes de l'Església que és a Xina; i lloar el Senyor per les grans coses que ha obrat en els cors d'aquells que professen el seu nom en les ciutats i pobles del vostre immens país.

L'Esperit del Senyor treballa en tots els pobles i nacions, i he volgut donar testimoni d'aquest esperit en fixar com l'objectiu especial del meu pelegrinatge a l'Àsia d'honorar els Màrtirs de Nagasaki. A través d'ells faig homenatge a tots els homes i dones de l'Àsia que han ofert les seves vides pel nom de Jesús, donant proves així que l'Evangeli del Crist i la seva Església no són estranys a cap poble o a cap nació sinó que viuen en els cors i en les ments de gent de totes races i nacions entorn de la terra (...).

3. Amb les meves humils paraules, vull també expressar la meva estimació pel vostre gran país. El vostre país és gran realment, no tan sols en termes d'extensió geogràfica i de població, sinó especialment per la seva història, la riquesa de la seva cultura, i els valors morals que la gent hi ha cultivat a través de totes les èpoques. El jesuïta P. Mateu Ricci comprengué i aprecià plenament des del principi la cultura xinesa i el seu exemple hauria de servir com una inspiració per a molts. D'altres, en certs moments, no van demostrar la mateixa com-

prensió. Però siguin quines siguin les dificultats que poden haver-hi hagut, pertanyen al passat, i ara és cap al futur que hem de mirar nosaltres (...).

Estic convençut que tot catòlic a l'interior de les vostres fronteres contribuirà plenament a la construcció de la Xina, des del moment que un cristià genuí i fidel és també un ciutadà genuí i bo. Un cristià —en qualsevol país del món— és fidel a Déu, però té també un profund sentit del deure i de l'amor envers el seu país natal i el seu propi poble. Respecta les coses de l'esperit i al mateix temps consagra els seus talents i les seves habilitats al bé comú.

Un bon xinès catòlic treballa lleialment pel progrés de la nació, observa les obligacions de pietat filial envers els pares, la família i el país. Enfortit pel missatge de l'Evangeli, cultivarà com tot bon xinès, les «cinc virtuts principals» de la caritat, la justícia, la temperància, la prudència i la fidelitat.

(Discurs a la comunitat xinesa cristiana de Manila, 18 de gener de 1981, publicat a «Documents d'Església», 1981, col. 398-399).

En la llengua batega el cor de la nació

1. Em pregunteu, primer de tot, per què he parlat ara en japonès. Ho he fet —i penso fer-ho en algunes circumstàncies— per manifestar el meu respecte per la vos-

tra cultura que, així com la cultura de tota nació, s'expressa entre altres coses (o més encara) primer de tot en la llengua. La llengua és una forma que nosaltres donem als nostres pensaments, és com un vestit on inserim aquests pensaments. En la llengua s'enclou un particular tret de la identitat d'un poble i d'una nació. I en un cert sentit, hi batega el cor d'aquesta nació, perquè en la llengua, en la pròpia llengua, s'expressa allò de què viu l'ànima humana en la comunitat d'una família, de la nació, de la història.

Penso així sobre aquests problemes basant-me en les experiències lligades amb la meua llengua nadiua i amb la vida de la meua nació. (Aquí puc encara afegir que, abans de descobrir en mi la vocació sacerdotal, vaig començar a estudiar la filologia i les lletres de la meua pàtria, i que vaig aprofundir molt les meves relacions amb el tema que heu suscitat).

Finalment, encara una cosa: Crist, en deixar els seus apòstols a la fi de la seva activitat terrenal, els va dir: «Aneu... prediqueu a totes les nacions...» (Mt 28,19). Per poder-ho fer cal conèixer la llengua de les nacions a què ens adrecem.

(Resposta a les preguntes que els joves japonesos adreçaren al Papa a Tokyo el 24 de febrer de 1981. Text de «Documents d'Església», 1981, col. 591-593).

BISBES DE CATALUNYA

La pàtria. Amor a Catalunya

Hi ha mots que determinades circumstàncies desprestigien. Un d'ells és el de patriotisme, que avui s'utilitza ben poc. Fins i tot tractant-se del país, paraules com ara «amor» o «estimació» són força estalviades en alguns medis contemporanis, tan crítics i tan racionalistes. Ja Pius XII clamava contra «aquest temor que tenen a vegades els ciutadans del nostre temps de mostrar-se generosament lligats a la pàtria».

Això ve de l'ambivalència que prenen, sovint, aquests mots, o de la utilització interessada i hipòcrita que algú n'hagi fet, o de les exageracions i els extremismes que se n'hagin emparat.

Tractant-se de l'amor a Catalunya, trobem, encara, altres factors negatius: la deficient educació històrica i política que s'ha donat ja des de l'escola, amb el confusionisme que se n'ha seguit; el desconeixement de la identitat catalana; l'adscripció que en fan alguns a la idea de divisió, d'extremisme o, fins i tot, de cosa suspecta des del punt de vista religiós.

Ara bé, amb el nom que sigui, resulta fonamental per a nosaltres començar fent referència a l'amor a Catalunya, com a part i forma de l'amor al proïsme. Es tracta de la solidaritat bàsica amb les persones del nostre entorn, no només en la seva dimensió individual,

sinó també en la seva realitat social: la família, el país, l'estament, etc.

A vegades, no és pas per egoisme, en sentit estricte, que no arribem a una tal estimació. És, més aviat, perquè una manca de la informació adequada i una formació moral de caràcter individualista ens priven de veure la persona en l'ampli context de les seves relacions. Ens cal corregir aquestes deficiències per tal d'evitar aquell escàndol que algun cop ha produït el creient que, tot invocant la caritat pel que fa a les necessitats individuals i a l'atenció dels casos anecdòtics, ha restat insolidari dels conjunts socials a què pertany.

Pel que fa a la nostra reflexió d'ara voldríem ajudar a descobrir que Catalunya constitueix per a tots els seus ciutadans la comunitat i la unitat cultural bàsiques, el seu punt, per tant, d'inserció en la cultura universal. «Entre la família i la comunitat universal —deia el cardenal Feltrin—, la pàtria forma part de l'ordre volgut per Déu».

Perquè fóra un error pensar que la referència a realitats o, sovint, a simples conceptes, més generals, pot substituir la solidaritat immediata, o bé que aquesta és poca cosa... Hi ha fals universalisme de caràcter vagarós, que és poc operatiu i que fins i tot serveix de coartada a interessos no gens universals. És ben cert que el nostre amor no té fronteres i que no acaba, de cap manera, en el propi

país. Però és igualment cert que hi passa, necessàriament, i s'hi forja.

El fet de la nacionalitat catalana

Creiem que és també deure nostre pastoral ajudar a clarificar el tema de la identitat nacional catalana, que tanta polèmica i tant d'apassionament suscita en alguns ambients, sovint a causa sobretot de la terminologia. En efecte, no es té prou en compte la relativitat dels mots i la seva funcionalitat respecte dels continguts que volem expressar.

A diferència del que s'ha esdevingut en altres llocs, la cultura catalana en la historiografia, en la literatura, en el pensament, en la política i en amplis sectors populars, ha mantingut viva la distinció entre Nació i Estat. Prat de la Riba, que feia la nació sinònima de pàtria, ho expressava així: «L'Estat té una entitat política, artificial, voluntària; la Pàtria és una comunitat històrica, natural, necessària. Lo primer és obra dels homes; la segona és fruit de les lleis a què Déu ha subjectat la vida de les generacions humanes».

El venerable Torras i Bages explica que va escriure la seva obra «La tradició catalana» per tal d'aclarir aquest interrogant: «Té el nostre poble un vertader ser personal capaç de vida pròpia? Si al poble català pot aplicar-se-li el concepte de persona, això és, si és,

com deien els antics escolàstics, *indivisum a se et divisum ab aliis* (indivís quant a si mateix i distint dels altres), si és un individu racional amb voluntat i intel·ligència pròpies, ningú pot negar-li el dret a viure». Enmig d'una terminologia prou estranya per a les oïdes del nostre temps, aquest text torrasí contribueix a fer-nos entendre de què es tracta, en realitat: no de la defensa del nom nació com si fos un títol, sinó del reconeixement d'una realitat de fet.

Com a bisbes de l'Església a Catalunya, encarnada en aquest poble, donem fe de la realitat nacional de Catalunya, afaïsonada al llarg de mil anys d'història i també reclamem per a ella l'aplicació de la doctrina del magisteri eclesial: els drets i els valors culturals de les minories ètniques dins d'un Estat, dels pobles i de les nacions o nacionalitats han de ser respectats i, fins i tot, promoguts pels Estats, els quals de cap manera no poden, segons dret i justícia, perseguir-los, destruir-los o assimilar-los a una altra cultura majoritària.

L'existència de la nació catalana exigeix una adequada estructura jurídic-política que faci viable l'exercici dels drets esmentats. La forma concreta més apta per al reconeixement de la nacionalitat, amb els seus valors i prerrogatives, pertoca directament a l'ordenament civil.

El confusionisme amplament difós entre els conceptes de Nació

i d'Estat produeix reaccions de recel i malfeiança: molts interpreten l'afirmació de la nacionalitat com a vindicació d'un Estat a part, cosa que, en realitat, no n'és una conseqüència necessària. Pot un Estat, amb una adequada organització, assolir la convivència i el progrés en el seu interior de diverses nacions, sense que cap d'elles s'hagi de sentir constrenyida a l'assimilació per una altra.

Els pobles que, com és el cas de Catalunya, tenen consciència de la seva història anterior a la formació de l'Estat, i mantenen, juntament amb aquesta consciència, una cultura i una llengua pròpies que no són les majoritàries de l'Estat, guarden viva la convicció que no provenen de la divisió administrativa d'un Estat-Nació, sinó que són un component amb personalitat pròpia d'un Estat plurinacional. Aquesta consciència de ser una realitat nacional prèvia, que conflueix amb d'altres per a la formació d'un Estat, és el que dóna sentit nacional al nostre país i fa que l'autonomia i les institucions pròpies que amb ella han retornat siguin viscudes no com una moda política, sinó com a resposta a unes aspiracions històriques, profundes i irrenunciables.

Crida als catòlics espanyols

Voldríem que fossin, principalment, els nostres germans catòlics dels altres pobles d'Espanya els

primers a comprendre i acollir aquestes aspiracions. També, en contrapartida, hauríem de ser els catòlics catalans els primers a obrir-nos als seus problemes. Carles Cardó feia notar, el 1930, la importància que podria tenir per a la pau civil d'Espanya que els catòlics emprenguessin la tasca nobilíssima de fer comprendre als seus respectius conciutadans el problema dels altres. S'avançava a fer una autocrítica des de Catalunya i demanava als altres espanyols que perdessin «la idea funesta que confon la unitat orgànica, única viva, amb la unitat mecànica, sempre morta o moridora». Però, subratllava l'il·lustre pensador, es dóna sovint la dolorosa paradoxa que «els orbats de llum de fe mostren aquestes comprensions cristianes i es preparen la glòria, el prestigi i el profit de llur aplicació. Molts catòlics, per contra, s'aferren a la incomprensió més hermètica». Aquesta és una crida a la responsabilitat dels catòlics que no ha perdut actualitat.

Val a dir que, en recordar la necessària clarificació entre els conceptes de Nació i d'Estat per a una correcta interpretació de la realitat, no preteníem pas reduir els llaços de germanor i solidaritat entre els pobles d'Espanya a unes relacions purament administratives. La història comuna, amb tot allò que té de bo i en el que hi ha estat negatiu, la interrelació, augmentada en el nostre temps pels fenòmens migratoris, les grans afinitats de fons entre les quals té un

lloc importantíssim la fe que compartim, han teixit una base sòlida per a la comprensió, l'afecte i la col·laboració entre tots. Però només serà possible avançar en aquesta direcció si les formes político-administratives que l'Estat adopti, mai no privin el desenvolupament natural de cada poble, ans l'afavoreixin i el serveixin.

(«Arrels cristianes de Catalunya», escrit dels bisbes de Catalunya del 27 de desembre de 1985, publicat amb el número 9 de «Documents de la Conferència», pàgines 5-6.9-12).

RAMON MASNOU

Nacionalisme català

Després de les explicacions anteriors ja podem parlar de nacionalisme català. Tanmateix, en sentir parlar de nacionalisme català, és fàcil que hi hagi gent que s'esveri: uns, perquè temen aquesta paraula; d'altres, perquè la veneren, segons el que uns i altres entenguin per nacionalisme. Val a dir que aquest terme no solament colpeix alguns germans de més enllà de Catalunya, sinó que de vegades també ho fa en germans de més ençà que no saben destriar bé els conceptes. Veurem com ho entenem en aquestes pàgines.

Nacionalismes i nacionalismes

Abans de tot, nacionalisme vol dir amor a la nació pròpia. Aquest amor és correcte mentre no sigui viciat per algun desordre. És amor desordenat quan inclou antipatia envers altres pobles; quan és superb i menysprea o odia pobles germans; quan és egoista i s'aprofita del seu poder polític, econòmic o armamentístic per a fer la llei o la violència a d'altres o manifesta el seu egoisme d'una manera o altra. No cal dir que les idees d'aquest llibre no van per aquest camí. Descartem totalment aquest concepte de nacionalisme que no és correcte, ni humà, ni cristià. Diguem, però, de passada que l'egoisme pot ser real i freqüent àdhuc en aquells qui malparlen del nacionalisme.

El concili Vaticà II desaprova aquesta mena de nacionalisme despòtic i dominador, com a enemic de la pau, del benestar i de la justícia. Es comprèn que això sigui així, perquè cap cosa no és bona si es prescindeix de l'amor i de la justícia que es deu als germans, tant si són persones com si són pobles. La doctrina de l'Església rebutja els nacionalismes exacerbats que són fills de l'orgull de raça, de l'abús de poder o de l'hegemonia sobre els més petits.

Però hi ha un altre nacionalisme que té de comú amb l'anterior que viu un amor accentuat a la pròpia nació, als seus valors històrics, geogràfics, culturals i espirituals, com són ara la religió, la

llengua, el dret, els costums, etc. Aquest altre nacionalisme no és dominador ni vol oprimir ningú; vol justícia i que se li'n faci; respecta i vol ser respectat i amb això està content i en pau i bona convivència amb els altres pobles. En el cas que cap altre nacionalisme no li faci la guitza, aquest poble gaudeix del seu nacionalisme correcta en pau. És evident que si totes les nacions del món fossin nacionalistes d'aquesta mena, el món seria una bassa d'oli i un recer de pau.

El nacionalisme català

Ni la primera ni la segona mena de nacionalisme que ara hem esmentat no és la que afecta Catalunya. L'autèntic nacionalisme català no és dominador de ningú ni té ambicions que s'hagin de satisfer a l'esquena dels altres. En canvi, i ací hi ha l'aspecte típic i problemàtic del nacionalisme català, se sent defraudat en els seus valors nacionals i en els seus drets i aspiracions: una altra nació, constituïda en Estat, intervé decidoriament en els valors propis; és nació supeditada per inclemències de la història; era poble ric en valors de tota mena, amb una cultura igual o millor que la dels pobles veïns, i després, segles ha, es converteix en un grup de províncies d'un Estat que no ha parat de fer els possibles per assimilar-lo, uniformar-lo i reduir-lo a satèl·lit humil d'un centralisme que ha tre-

ballat amb traça el seu projecte i que ha arribat a fer perdre la consciència de la seva personalitat i valors a bona part de catalans, en els segles d'una decadència que lògicament va ser efecte d'aquests mètodes despersonalitzadors. Alhora, mentre a Catalunya es perdia consciència de poble, a causa, en gran part, de les tàctiques centralistes, a «Castella» s'enrobia la consciència o convicció que Catalunya no era res més que un bloc de quatre províncies amb ambicions.

El nacionalisme català, per tant, com el d'altres pobles que, amb més o menys diferències, tenen un problema semblant, no és el nacionalisme superb i agressiu que és rebutjat pel Concili, no és manipulador d'altres; només pot esverar els qui no el coneixen. El nacionalisme català és un nacionalisme que s'autovalora, empès pel coneixement de la realitat i per l'afany de sobreviure; que s'estima i es defensa; que té idea del molt que era i del poc en què el van fer tornar; que vol retornar a la justícia i a la naturalitat; que no amoïna ningú si no és amoïnat; que té dret a nodrir la seva renaixença, sempre que ho faci per mitjans honestos. No és, per tant, un nacionalisme ofensiu sinó un nacionalisme a la defensiva d'una vida de poble que honestament va néixer i que honestament existeix.

Doncs bé; d'aquest nacionalisme han parlat els autors clàssics del nacionalisme català, cadascú amb el seu punt de vista particu-

lar, a l'hora de la Renaixença. Almirall, Torras i Bages, Prat de la Riba, Cambó, Bofill i Mates, Cardó, etc. Fan servir noms diferents per a la realitat que ara anomenem, concretament i a consciència, nacionalisme català. Els clàssics parlen de regió i regionalisme, de particularisme, de país afectat pel seu fet específic del qual té consciència i, a més, voluntat pel que fa a les seves legítimes conseqüències. Avui, els clàssics dirien tots, amb tota tranquil·litat, nació i nacionalisme.

Per tant, el mot i el concepte de nacionalisme català o catalanisme no és una mania d'uns quants eixebrats, idealistes, utòpics, poc patriotes o antiespanyols, que cal vigilar i reprimir pels seus extremismes, com s'ha dit prou vegades per part dels assimilistes; nacionalista —o catalanista— és aquell —si és autèntic— que coneix els valors del seu país, Catalunya, que els estima, que els afavoreix, que els defensa tal com ho fa qualsevol altra ciutat amb la seva nacionalitat. I això és raonable. Ser nacionalista no vol dir ser antiespanyol; això és una afirmació gratuïta i de mal gust. El bon catalanisme no va contra Espanya sinó que únicament no està d'acord amb el centralisme uniformista de l'Estat espanyol, cosa que pot ser considerada delictiva pels uniformistes, dintre el seu punt de vista, però que en realitat és un dret dels catalans i una actitud de dret natural. Catalanisme no és una creació capritxosa

dels catalans: és un efecte normal de la seva realitat que defensa els seus valors. Catalunya no té cap ambició de catalanitzar «Castella», com és molt lògic i respectuós; però «Castella» tampoc no ha de tenir afeccions a «castellanitzar» Catalunya, com ha fet i com fa, uns temps més, uns altres no tant. Convé que desaparegui la mala anomenada que s'ha atribuït sovint al mot «nacionalisme» o «catalanisme» perquè és una actitud injusta que només necessita claror, informació i comprensió per veure'n la inconveniència.

Nacionalisme i Estat

La idea de nacionalisme només s'oposa al tracte uniformista de l'Estat, és a dir, a l'Estat que no respecta els drets dels pobles que el formen; no s'oposa, en canvi, a la unió d'Espanya; no s'oposa a la riquesa global de l'Estat espanyol, sinó tot al contrari, ni tampoc a la riquesa integral de cada nació de les que formen l'Estat. Respectades les riqueses globals de cada poble, el conjunt de pobles no unificats sinó units seria més ric en tots sentits i s'estalviarien els mals humors i els dramas que de la imposició de la unitat es deriven.

El nacionalisme català reconeix l'existència i l'acció justa de l'Estat que aglutina i cohesionava les nacionalitats; no accepta, en canvi, aquell Estat que s'atribueix més drets que no té i que no respecta

prou els drets de les nacions associades, i que vol espanyolitzar tot «castellanitzant», en favor d'una nació que és germana com les altres, però que es fa mestressa imposant el seu gust, la seva llengua, les seves lleis, tant si això plau com si no. Això no és natural sinó que és postís, sobreposat i, de vegades, violent, com la història n'ha pres nota. Per tant, és correcte un Estat directiu, igual per a tots, respectuós de tots els valors i d'acord amb totes les cultures, llengües i drets tradicionals; no és correcte un estatisme a la francesa, que ho vol unificar i uniformar tot. Un nacionalisme que defensa la seva existència no pot acceptar de bon grat l'uniformisme imposat. Si un dia els pobles nacionals volen renunciar a la sobirania, integrant-se en d'altres, poden fer-ho voluntàriament i lliure, però no per renúncia imposada per la força del més poderós i del menys raonable.

Nacionalisme i separatisme

El nacionalisme correcte d'una nació que es defensa com a tal no és separatisme; no crec que els clàssics ni els seus seguidors conseqüents hagin tirat per aquest camí per tal de sortir del xòrrec, tot i que els camins puguin ser diferents i discutibles. La meua feina en aquest treball ja no arriba a aquest punt, que és cosa de pensadors, juristes i polítics, punt que pot ser més bo o no tant, més en-

certat o menys, més difícil de trobar o no tant. La temptació separatista podria venir, amb més empena, en hores de desesperació, quan tots els mitjans possibles i convenients haguessin fallat i no es trobés de cap manera el camí de sortida. De solucions, tanmateix n'hi deu haver; el que no està bé és la solució tossuda, tinguda com a irreversible, assimilista i injusta, que atropella el que li sembla, que s'atribueix la raó i el dret a favor seu sense discussió, que no deixa dialogar amb tranquil·litat, que està convençuda que la divisió d'un Estat en províncies és la cosa més natural del món i dret intocable de l'Estat i de la nacionalitat hegemònica.

Confusionismes

Si, avui i tot, hi ha encara catalans que tenen una idea negativa i ingrata del nacionalisme, és, cal suposar, perquè no l'han entès, i potser no ha pas estat ben bé per culpa seva. A l'escola havien après idees ben diferents i oposades a qualsevol exaltació de Catalunya com a poble. La història era presentada a gust del centralisme. D'altra banda, es trobaven negats a l'hora d'escriure en català o de parlar-lo correctament perquè ningú no els n'havia ensenyat. Hi havia —perquè havia estat hàbilment sembrada— una opinió segons la qual ser catalanista volia dir ser extremista, anar contra l'autoritat i contra l'ordre.

Ben sovint es confonia ser catalanista amb ser separatista, i això anava bé als uniformistes del centre. Les confusions havien enganyat força gent.

Les idees bàsiques expressades pel bisbe Torras i Bages, pel Concili i per d'altres documents oficials de l'Església eren, i encara són, poc conegudes i divulgades, en part perquè es llegeix poc i és petita la cultura de certs nivells, i en part també perquè les idees extremistes socials i les de caire progressista religiós i d'altres expressions de pensament no han sentit massa simpatia per les veus del Magisteri de l'Església.

(Del llibre «El problema català», de Ramon Masnou i Boixeda, bisbe emèrit de Vic, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1986, capítol 6, pàg. 38-43).

JOSEP PONT I GOL

L'Església, a Catalunya, fidel a la llengua

4.4. L'Església, almenys en la persona de la clerecia de les parròquies, ha estat normalment fidel al poble, del qual procedeix, i això en gran part es deu a la sàvia llei eclesiàstica, per la qual el sacerdot està incardinat inicialment a la seva diòcesi d'origen.

D'ací s'ha esdevingut que ha predicat normalment sempre en la llengua del poble, és a dir, en català, fins i tot quan les pressions culturals o d'altra mena han estat més fortes i n'excloïen l'ús escrit o públic. Dels temps antics, en tènim un exemple en aquell rector anònim d'Organyà, i dels temps moderns no cal citar-ne. Els historiadors estan d'acord a afirmar que aquest fet ha estat cabdal per a la conservació de la llengua. També seria inacabable de fer la llista de les persones i obres d'Església que han fet aportacions de gran pes a favor de la llengua i de la cultura de Catalunya.

En temps de la decadència, segles XVII-XVIII, el llibre religiós és un dels darrers baluards de la nostra llengua, ajudat per les disposicions dels Sínodes diocesans i Concilis tarraconenses.

En apuntar la Renaixença, cap a la meitat del segle passat, hi ha la figura realment extraordinària de sant Antoni M. Claret. És el gran missioner que renova l'Església del temps dels nostres avis. Va predicar arreu de Catalunya i sempre en català, i els seus llibres i fulls van educar en cristià i en català totes les nostres contrades. A les nostres cases hi havia, i encara en moltes hi trobaríeu, el «Camí dret i segur per anar al cel», el llibre català que ha tingut més edicions. Se'n compten més de setanta en menys d'un segle.

I ja entrem en temps més propers i més coneguts, amb presència molt viva i persistent de l'Es-

glésia: Mn. Jacint Verdaguer, Mn. Costa i Llobera, el Bisbe Torras i Bages, Lluís Carreras, doctor Cardó, el Foment de Pietat, l'Obra del Sant Evangeli, que al cap d'un any, 1924, de la seva fundació havia esgotat 36.000 exemplars del Nou Testament, les altres edicions bíbliques, Montserrat, la Bíblia Monumental, les edicions populars (més de 160.000 exemplars, dels quals 70.000 corresponen a l'edició del 1972, esgotada en un any), Bíblia de butxaca, F.B. Catalana, amb Bíblia de 15 volums i la Bíblia de Catalunya, i les edicions litúrgiques (volums de leccionaris, missal, ritual, etc.). Tot això per citar només a corre-cuita i el que se m'acut.

Amb aquest cop d'ull que he intentat donar al fet històric i existent de la nostra cultura i llengua només he intentat palesar que l'Església en realitat hi ha tingut part i no pas poca. És una qüestió de fet, i de fet innegable.

L'Església assumeix totes les llengües

5.1. La doctrina es pot resumir dient que l'Església no té cap cultura, ni cap llengua pròpiament seva, sinó que les assumeix totes en la seva catolicitat. Ha estat enviada, no precisament a ensenyar i menys a imposar una cultura o una llengua. Ha estat enviada a totes les nacions, és a dir, a totes les llengües i cultures existents, sense distinció, «fins als extrems

de la terra», per tal de construir la gran família humana dels fills de Déu, sense distinció «de jueu, ni grec, ni bàrbar».

L'Església comença la seva tasca el dia de Pentecostès i el primer sermó cristià fou entès en totes les llengües. L'Església, per obra i manifestació de la flama roent de l'Esperit Sant, esdevenia ja catòlica en aquell moment mitjançant l'ús de les llengües de tots els pobles. Minvaria la seva catolicitat, si n'exclogués alguna. Era el compliment de l'antiga promesa que en Abraham serien benedides totes les nacions, i era el preludi de la visió apocalíptica de la futura humanitat salvada: «la gran multitud de totes les tribus i llengües, pobles i nacions». La salvació ja no pertany únicament a Israel, el poble escollit de l'Antiga Aliança, sinó a tots els homes, pobles i nacions, en perfecta igualtat.

Aquest gran principi, com tots els altres gran principis de l'Evangeli, constitueixen aquell tresor perenne del qual, a mesura de les necessitats i dels temps variants, se n'extreuen les «coses noves i velles», com diu el mateix Evangeli, per tal de poder donar resposta als interrogants, sempre diversos, que les successives generacions humanes es van plantejant contínuament. No cerquem, per tant, en temps passats unes respostes que corresponen a inquietuds dels temps presents. El Concili Vaticà II ha deixat ben clar el deure de l'Església «d'escutar a

fons els signes dels temps» (G. et Sp., 4). Tornant al nostre tema, es pot dir que, havent escrutat ella els que fan referència avui a la cultura i a la llengua, hi pot respondre amb una doctrina estructurada i concreta.

Potser es pot resumir així:

Pius XIIè: nacionalitat i nacionalisme

5.2. El papa Pius XIIè, molt preocupat perquè el nou ordre internacional, amb què començava l'època actual del món d'avui i que calia estructurar després de la segona guerra mundial, fos basat segons l'Evangelí amb el màxim de justícia i caritat, va subratllar l'ampla importància que les qüestions de cultura i llengua tenen per a aquesta finalitat.

En el missatge radiat per Nadal del 1941, hi llegim aquests mots: «En el camp d'un nou ordre fundat sobre principis morals, no hi ha lloc per a oprimir ni obertament ni dissimuladament, les peculiaritats culturals i lingüístiques de les minories nacionals» (n. 15).

El missatge, radiat també, per Nadal del 1954, és dedicat gairebé tot ell a aquesta qüestió. En cito algunes frases: «La substància de l'error consisteix a confondre la vida nacional, en sentit propi, amb la política nacionalista: la primera, dret i honor d'un poble, pot i ha d'ésser promoguda; la segona, germana com és d'infinits mals, no serà mai suficientment

rebutjada» (n. 20). En la seva essència, doncs, la vida nacional és alguna cosa no política, de tal manera que pot desenvolupar-se al costat d'altres dins el mateix Estat; com també pot estendre's més enllà dels confins polítics d'aquest». (n.35).

«Serà certament una equivocada política d'unificació, si no l'havíem d'anomenar més aviat una traïció, el fet de sacrificar a interessos nacionalistes, les minories ètniques, que es troben privades de la força per a defensar els seus béns supremes...» (n. 50).

Joan XXIII: els drets de les minories ètniques

5.3. El papa Joan XXIII, en la dècada dels anys 60, va ser el gran mestre en aquests i tants d'altres problemes, que són angoixa dels nostres temps. Dos, entre altres, són els grans documents del Papa Joan. La «Mater et Magistra», sobre la justícia internacional i la «Pacem in Terris», l'anomenada carta magna dels drets de l'home. Aquesta és del 1963, i m'he de limitar a llegir-ne només uns pocs paràgrafs:

«Des del segle XIXè, una tendència bastant estesa en l'evolució històrica és que els grups ètnics vulguin esdevenir autònoms i constituir nació. Però, com que per diverses causes no sempre es pot obtenir de fer coincidir els límits geogràfics amb els ètnics, d'ací resulta la presència de mino-

ries dins els límits d'un Estat d'un altre grup ètnic, amb els greus problemes consegüents» (n. 88).

«Cal afirmar, de la manera més explícita, que una acció adreçada a reprimir i a sufocar la vitalitat i el desenvolupament d'aquestes minories, és una greu violació de la justícia...» (n. 89).

«Respon, en canvi, a una exigència de justícia, que els poders públics aportin la seva contribució a promoure el desenvolupament humà de les minories amb mesures eficaces, a favor de la seva llengua, de la seva cultura, dels seus costums, etc...» (n. 90).

Vaticà II: revalorització de la llengua vernacle

5.4. Tota aquesta doctrina va entrar a formar part del gran cos magisterial del Concili Vaticà II, i ara amb l'autoritat i solemnitat del magisteri suprem de l'Església.

La doctrina conciliar normalment és exposada en forma sintètica, i coherent amb el gran marc i amplíssim camp de tots els problemes de l'Església i del món d'avui.

Pel que fa al nostre cas, el Concili fa seves explícitament, i per tant reforça, les encíclicues citades «Mater et Magistra» i «Pacem in Terris», i es limita a recordar «només algunes de les més principals veritats» de la doctrina cristiana sobre la societat humana. És el n. 23 de la «Gaudium et Spes». D'entre aquestes principals veri-

tats, en llegeixo només les següents: «...qualsevol manera de discriminació pel que fa als drets fonamentals de la persona, sigui cultural o social, per motiu de sexe, raça, condició social, llengua o religió ha de ser superada i eliminada, perquè és contrària al pla de Déu» (n. 29). «Cada dia són més els homes i dones de qualsevol grup o nació que tenen consciència que ells són els autors i promotors de la cultura pròpia de la seva comunitat. Arreu del món, i cada dia més, creix el sentit de l'autonomia i juntament de la responsabilitat; fet que és de la més gran importància per a la maduresa espiritual i moral de la humanitat» (n. 55). «Pertany a l'autoritat pública, no determinar el caràcter particular que ha de prendre una forma concreta de cultura, sinó facilitar els mitjans que poden promoure la vida cultural de tothom, àdhuc de les minories que hi poden haver en una nació» (n. 59). Són fragments de la «Gaudium et Spes».

Tot això, i encara més desenrotllat, el Concili ho ensenya i preceptua en el Decret «Ad gentes», referent a l'activitat evangelitzadora en els països de missions. Cal conèixer, conservar, desenvolupar i perfeccionar les cultures i les llengües dels diferents països, puix l'Església no pot ésser-hi estrangera.

El resultat sens dubte més innovador, més visible i més pràctic de tota aquesta doctrina conciliar ha

estat la introducció de les llengües populars en les celebracions litúrgiques.

(«La llengua de l'Església», conferència pronunciada pel Dr.

Josep Pont i Gol, arquebisbe de Tarragona i primat, al Centre de Lectura de Reus el 17 de gener de 1975. Text publicat a «Documents d'Església, 1975, columnes 404-409).

QUATRE VENTS

BARCELONA

Aquestes setmanes que van des del nomenament del nou arquebisbe de Barcelona fins als primers dies després d'haver-ne pres possessió, bé es mereixen una crònica. És el sentit de les ratlles que segueixen a continuació.

Una reacció discreta i oberta

Conegut el nomenament, el dia de sant Josep Oriol, 23 de març, la reacció del bisbat es pot qualificar de discreta; més discreta, en tot cas, de la que va haver-hi —i tampoc no va ser res de l'altre

món— ara fa més d'un any, quan va filtrar-se la notícia del seu futur nomenament. Aleshores el Dr. Carles va manifestar que no hi havia res de res; però no devien anar tan errats d'osques aquells que atribuïen al Nunci aquest comentari: «hay que dejarlo enfriar». Perquè no és pas que hagi passat res de nou, mentrestant; simplement que, amb el pas dels dies i dels mesos, la sensació de no poder-hi fer res, perquè en l'Església, a l'hora de la veritat, les coses van de dalt a baix, s'ha anat imposant de mica en mica: els fets són fets i els desigs que no tenen manera d'incidir-hi acaben esfumant-se. La qual cosa no vol dir acolliment cordial del sistema,

sinó plegar-se a la seva inevitabilitat.

També deu haver influït en aquest silenci respectuós la convenció que es tracta d'un nomenament plausible: al capdavant, ve a Barcelona un prelat que procedeix de Tortosa i que, per això mateix, forma part de la Conferència Episcopal Tarraconense; que té unes notables qualitats pastorals i humanes, segons proclamen els seus diocesans de Tortosa: és senzill, de tracte planer, pròxim a les persones, als sacerdots sobretot, és home de pregària; i arriba a Barcelona no pas com a desembocament d'una carrera sinó en actitud de servei i obediència als desigs que li han estat manifestats de més amunt.

Per totes aquestes raons, segurament, i pel nostre reconegut tarannà pactista, que defuig el conflicte pel conflicte, hom s'ha esforçat més a anar fent inventari dels punts positius que dels negatius, per parlar d'aquesta manera simplificadora. Vull dir que s'han posat de manifest —i no només als diaris, sinó en els comentaris de tu a tu— aquelles qualitats personals més que no pas altres aspectes, que només han fet aparició de manera molt més tímida i quasi vergonyant: que si Tortosa és un bisbat que fa una mica cuina a part a la Tarraconense; que si el català hi és molt poc present, sobretot a la ciutat; que si el bisbe és el menys «català» de tots els bisbes actuals de Catalunya; que si ha tingut connexions amb

l'Opus Dei... Condicions, aquestes, que només han apuntat de manera temorega, com a petites objeccions, com a ombres d'uns aspectes positius que —com ja he dit— tampoc no prenien massa relleu ni massa esclat.

La reacció al nomenament del nou prelat barceloní ha estat, doncs, discreta; amb una actitud inicial d'obertura al que pugui anar venint, però sense entusiasmes; i amb la mirada posada més endavant que endarrera (incloent en aquest endarrera els mecanismes a través dels quals s'ha produït). Tot plegat ha situat el bisbat en un compàs d'espera, però sense nerviosismes, serenament. Al capdavant, expressió de maduresa cristiana i una manera senzilla i catalana de fer confiança sense necessitat d'escarafalls que ho proclamin.

Tot això pel que fa als ambients més nuclears de la comunitat catòlica. Perquè a nivell sociològic la notícia no ha tingut gaire ressò: el poble que viu en els límits geogràfics del que s'anomena la diòcesi de Barcelona constitueix avui dia una societat molt laica, que no balla al so que toca l'Església i per a la qual un canvi de bisbe no representa pas un esdeveniment de relleu. Aquest judici afecta la immensa majoria de batejats, inclosos molts cristians convençuts. El joc que puguin fer-hi i l'interès que puguin tenir —o que puguin mostrar— les autoritats de les nostres múltiples administracions civils o militars són co-

ses que es mesuren amb uns altres rasers.

Primers comentaris i primeres impressions

Naturalment, els cercles més directament interessats han estat atents als moviments del nou arquebisbe i van valorar molt positivament les seves assenyades manifestacions inicials en el sentit que estaria un any mirant i escoltant, sense prendre decisions, perquè Barcelona és una diòcesi molt complexa i, doncs, difícil de conèixer. Alguns comentaris han subratllat aquesta dificultat i han planyut el nou arquebisbe, primera víctima d'una manera de fer que envia als bisbats persones que no els coneixen, en un temps com l'actual, en què fer de bisbe demana un coneixement aprofundit de persones i situacions i una capacitat de discerniment que només sobre aquesta base pot donar-se. I hom ha recordat, en aquest sentit, el contrast que va haver-hi entre l'arquebisbe Marcelo González, plogut de Villanubla, via Valladolid i Astorga, i l'arquebisbe Narcís Jubany, el qual coneixia bé la diòcesi, les parròquies i els capellans, dels seus anys de capellà, professor del seminari i bisbe auxiliar. També ha plagut la seva inequívoca afirmació de catalanitat.

Després van començar a circular uns rumors, alguns dels quals s'han vist confirmats i altres no

han passat de rumors. Que si viuria al palau; que si vindria acompanyat d'un secretari; que si es portaria xofer; que si vindrien amb ell una comunitat de monges; que si se separaria la presa de possessió de l'acte més popular de la celebració de l'eucaristia; que si hi assistirien tants bisbes..., coses anecdòtiques, al capdavall. I, ja més ençà —i en un ordre i amb una significació tot altres—, que si se li havia aconsellat que prescindís ben aviat dels col·laboradors del cardenal Jubany i fes foc nou: aquesta notícia ha corregut tal com la recullo, amb aquesta mateixa imprecisió, i no m'ha estat possible de saber de quins cercles es diu que havia sortit el consell.

La presa de possessió

El diumenge 27 de maig tenia lloc, al matí, la seva presa de possessió a la catedral de Barcelona i, la tarda, la concelebració de l'eucaristia a Santa Maria del Mar.

A la catedral, el cardenal Jubany va pronunciar unes paraules de salutació, en les quals va fer una glossa del poble de Barcelona, i el nou arquebisbe una homilia molt breu, que va iniciar amb l'afirmació que més que prendre, ell, possessió de la diòcesi, era la diòcesi barcelonina que prenia possessió d'ell. Val la pena recollir aquestes paraules del cardenal Jubany: «La gent d'aquest país desitja ser ben conduïda per les se-

ves autoritats, tant religioses com civiques. Posseeixen un cert grau de cortesia i adaptabilitat, però saben ser amics dels seus amics. Tenen un sentit molt pragmàtic de la vida i són poc propensos a nodrir-se d'il·lusions enganyoses, però són decidits per emprendre, amb esforç i treball, les gestes més nobles i heroiques. Esperen sempre comprensió i desitgen moure's i fer en un àmbit de llibertat ben entesa».

L'acte, íntegrament en català, va comptar amb una nombrosa assistència de bisbes i d'autoritats civils i militars. I va mostrar una parafernàlia medieval, des de les vestimentes exhibides fins a la lectura d'un text del Nunci —allí present, d'altra banda—, que manifestava que la butlla de nomenament encara no havia arribat. Però, transmès per la televisió durant una hora sencera, va mostrar bellíssimes imatges de la nostra catedral, cosa que va entusiasmar més d'un dels que el seguïen des de casa seva.

La solemne celebració de la tarda

La concelebració de l'eucaristia a la tarda va tenir lloc a Santa Maria del Mar, que va posar tota l'esplendidesa de la seva arquitectura, tan sòbria i elegant, al servei d'un acte que hi tenia lloc per primera vegada a la història: la celebració eucarística inicial d'un nou pastor diocesà. Nombrosos bisbes

—tots els catalans, per descomptat—, els abats, molts sacerdots i fidels feien petita aquella església i posaven en llavis d'alguns el comentari de si no s'hauria de pensar en altres locals per a actes massius d'aquesta mena, com va fer-se, per exemple, amb la conclusió de l'assemblea diocesana, fa més de deu anys, que va celebrar-se al palau dels esports. A Santa Maria del Mar hi havia seients per a unes tres mil persones —i això que tots els bancs es van posar ben ajuntats, inclosos els reservats a les autoritats— i, comptant la gent dreta, el temple en devia contenir unes cinc mil.

La concelebració va ser també en català, sense cap concessió. El credo, cantat en gregorià, va fer enyorar a alguns el tan popular «Crec en un Déu» de mossèn Romeu. El caràcter de l'assemblea, amb gent molt diversa, i amb una bona presència valenciana i tortosina, demanava, segurament, cants més simples i coneguts. Potser la molta gent de fora, que no devia poder expressar-se a través dels cants, explica els aplaudiments en plena celebració, —començant pels de l'entrada, que van venir a interrompre el que s'anomena, precisament, «cant d'entrada»—, cosa que no respon gaire a la nostra manera de ser i que a alguns ens va fer sentir incòmodes. L'acte litúrgic va acabar amb un parlament del Nunci (també en català): així agafava un protagonisme que no s'acaba d'entendre, però que es va afermant tanma-

teix, en detriment del de les esglésies particulars, que el Concili s'havia proposat d'acréixer. Destaquem-ne les paraules elogioses que va dedicar al doctor Narcís Jubany, i que van ser acollides amb sons i perllongats aplaudiments de l'assemblea. Finalment va venir un besamans inacabable: tothom va voler-hi passar i tothom havia d'enraonar-hi; no és estrany que s'acabés a quarts d'onze de la nit, havent començat sobre les set.

A l'homilia el nou arquebisbe va cridar tothom a un treball esperançat, amb la mirada posada endavant, a allò que encara ens falta aconseguir. Es va referir a la situació de deschristianització, que —va dir— no hauríem de considerar un fet irreversible. Va fer una crida a les autoritats perquè es possessin al servei dels pobres de tota mena i afavorissin l'Església en la seva obra d'evangelització. Ja s'hi havia referit el matí, a aquesta obra evangelitzadora, i havia dit, entre altres coses: «L'Església desitja treballar cada cop més perquè Barcelona esdevingui una ciutat que pugui assumir amb dignitat els reptes del futur. En la pròxima Olimpíada haurem d'oferir la imatge d'una ciutat fraternal i acollidora. Jo la voldria model de ciutat humana i la somnio model de ciutat cristiana».

Primers passos

L'endemà mateix, el nou arquebisbe celebrava a la Mercè, passa-

va pels diversos departaments de la Cúria, i donava una conferència de premsa. És inevitable que els periodistes preguntessin per l'alcalde de Santa Coloma de Gramenet: una entrevista seva a La Vanguardia, unes setmanes abans, havia servit, si més no, per recordar a tothom que representava un fet singular, i els homes de la informació saben que, com a bisbe de Tortosa, el doctor Carles havia prohibit a alguns capellans participar en llistes electorals. Va ser prou discreta la resposta de l'arquebisbe, per bé que —era inevitable— ha provocat alguns comentaris. Tampoc no ha estranyat la pregunta dels periodistes i la resposta de l'arquebisbe sobre el seu suposat caràcter «conservador».

Altres respostes seves han sorprès un xic més. És normal que confirmés en el càrrec els vicaris generals i el secretari, així com també els vicaris episcopals i altres càrrecs diocesans; ja no ho és tant, en canvi, que a aquests els fixés com a termini el dia 31 de juliol: vol dir que es tracta, només, d'acabar el curs. A més va afirmar que, en aquella data, procediria, segurament, a canvis, i que «jo necessito un equip de treball àgil, que no sigui gaire ampli, i ja estic pensant en la possibilitat de reestructurar les zones per tal que no sigui tan nombrós l'equip de govern». I encara: «El poble vol tenir el bisbe a prop i el bisbe ha de ser a prop del poble. Jo intueixo que fan falta més bisbes auxi-

liars, sobretot si Barcelona continua essent una gran diòcesi, però això no depèn de mi, sinó del Sant Pare. Crec que en el futur és possible que hi hagi més bisbes auxiliars a Barcelona».

Que el dia després de prendre possessió el nou arquebisbe s'expressi en aquests termes no acaba de lligar amb l'any per prendre contactes i per conèixer la diòcesi, de què havia parlat després del seu nomenament. Què ha passat, aquests dos mesos? Sembla, doncs, que arriba ja amb algunes idees i, possiblement, amb alguns noms a la cartera, la qual cosa convida a preguntar què els hi ha contribuït a proporcionar —idees i noms—, confessant, com confessava, fa ben poques setmanes, que no coneixia Barcelona. Això abonaria la possibilitat, que s'ha anat comentant, que vingués amb uns suggeriments previs i donaria versemblança al que es diu que va comentar d'ell un arquebisbe de més enllà de l'Ebre arran del nomenament: sí —conten que deia—, es tracta d'una persona que dialoga, que escolta, a qui plauen els contactes personals... «Pero sabe adónde va y va», acabava amb satisfacció.

El dimarts, el doctor Carles pujava a Montserrat, on feia força temps que no havia estat. Tornava així la visita que Montserrat li havia fet el diumenge, en la persona de l'abat Bardolet i de l'abat Just, presents ambdós a la celebració de Santa Maria del Mar.

Són els primers passos. El nou

arquebisbe és a Barcelona i viu al Palau amb mossèn Francesc Ciuraneta, fins ara vicari pastoral de Tortosa i ànima del recent sínodo diocesà. Comença un nou pontificat. Déu faci que el trobament del nou prelat amb la diòcesi sigui profitós per a tots.

Josep M. Totosaus

GIRONA

Carta des de la catedral

Començo aquesta crònica un matí assolellat del mes de març. Ha nevat al Pirineu. El Canigó duu caputxeta blanca. La tramuntana d'ahir ha deixat el cel ben net de núvols. L'aire és de vidre i els ametllers són florits. Començo aquesta crònica com qui escriu una carta als amics. De fet, ja és això. Únicament que aquesta carta ha de parlar necessàriament de les nostres coses i no del que em passi pel cap. Ara mateix, del que voldria parlar és de la catedral. En vinc, d'allà. Hi he destinat les dues primeres classes d'aquest matí. Els alumnes han fruit d'allò més. Amb gran sorpresa per la nostra part, ens hem trobat que hi havia molts grups. «Quin dia som, avui?» —he preguntat. No és cap dia especial. «Sempre és així» —m'han dit. La catedral sempre és plena. A totes hores hi ha grups que la visiten. Jo ho desconeixia.

Vull dir que no en tenia consciència. Sé (no puc dir que no) que la catedral és un dels llocs més assíduament visitats a Girona, però ignorava que hi hagués tanta concurrència. He quedat sorprès. Els alumnes també. Això és bo, he pensat. Cal pal·liar d'una manera o altra la desculturització religiosa que patim. En part, la meua intenció quan vaig dir als alumnes de l'Institut de Batxillerat que aniríem a la catedral, ja era per això. El bisbe Jaume, en una de les cartes que habitualment escriu al «Full Parroquial», posava de manifest que ben sovint hom fa el ridícul per manca (precisament) de cultura religiosa. Deia: «La història dels pobles no pot silenciar-se. Tothom és hereu d'un passat que no ha escollit i que, això no obstant, el conforma. Per honradesa a les generacions que pugem cal procurar-los un mínim de cultura religiosa, si més no per entendre el país». I afegia: «Durant una colla d'anys, a l'escola se silenciaren uns fets de la història que han contribuït a ser el que som. Ara ens en queixem justament. Quan als nostres carrers aparegueren unes plaques donant-los un nom nou: «carrer de l'11 de Setembre», «plaça de Pau Claris», haguérem de preguntar qui era aquest senyor o què va passar aquell dia. Lamentable, quan són persones i fets claus de la nostra història!» I arrodonia la seva carta així: «Una cultura religiosa bàsica completa i objectiva no ha de fer por a ningú. No diem que l'home pot ser

més lliure com més coneixements posseeix?»

Santes i sàvies paraules, no? Qui no les faria seves? Penso que hauré de portar a la catedral els altres grups d'alumnes. No m'agradaria que es digués de nosaltres allò de «el sabater, el més mal calçat». Ahir i avui els grups que pul·lulaven per la catedral eren preferentment italians i francesos. Cal —penso— que els nostres no quedin enrera.

No voldria deixar el tema de la catedral sense fer esment d'un fet recent: el cop de roc —«llançat amb massa traça»— amb què algú va trencar un dels vitralls de l'absis. Quina pena! És curiós que els alumnes em demanaren tots —talment el cor d'una tragèdia grega— que els mostrés el famós vitrall. És ben bé que avui dia les coses comencen a existir a partir del moment que són notícia a la televisió. Dubto que, sense el lamentable accident, els nois i noies que acompanyava s'haguessin interessat pels vitralls de la catedral.

Encara més coses. En un moment determinat, mentre feiem el nostre recorregut per les capelles laterals, ha començat a sonar l'orgue. Els alumnes —tots a l'una, com a «Fuenteovejuna»— han girat el cap en direcció a l'orgue paquidèrmic de la nostra catedral. Qui feia anar els pedals i teclejava amb passió no era «maese Pérez», el famós personatge del conte de Bécquer, sinó una persona molt més propera i familiar, Mn. Frederic Pujol, nou i flamant ca-

nonge, que ha substituït el sempre enyorat Mn. Geli.

A propòsit de canonges. No podria tampoc, en aquesta carta escrita des de la catedral, deixar de recordar (només recordar) en aquest moment la figura del Dr. Josep Calzada, que acaba de morir en circumstàncies ben tristes. Fou professor de teologia al Seminari de Girona. Ha deixat unes quantes publicacions estimables sobre el nostre patrimoni artístic, i no dic res més, per respectar la seva darrera voluntat, que recomanava la més absoluta discreció sobre el seu traspàs. A reveure, Mn. Josep!

Més coses

Suposo que era inevitable que hi fes referència, perquè el mes de març és, per excel·lència, el mes de *sant Josep*, la festa que els catalans (ai!) celebrem de forma clandestina. El mes de la col·lecta a favor del seminari. Una col·lecta que conserva encara un vigor sorprenent. El seminari diocesà és buit de seminaristes. Acompleix, però, altres funcions prou dignes. La col·lecta a favor del seminari confirma la tesi que diu que els homes passem, però les institucions romanen. El nom «seminari» conserva, encara, en la ment dels fidels unes ressonàncies carismàtiques, l'al·legoria dels segadors i els camps de blat.

El mes de març ha estat també el mes de la trobada diocesana de catequistes. «L'esperit ens fa testimonis». Amb aquest lema s'aplegaren al seminari la major part dels catequistes de la diòcesi. El seminari exultava. No hi ha seminaristes, però hi ha catequistes. El cas és que es continuï donant testimoni. Mentre es resol la crisi vocacional, no deixa de ser esperançador que augmentin els catequistes, que es consolidi la conscienciació dels seglars. L'Església va deixant de ser «cosa dels capellans» per ser cosa de tots i casa de tothom. Dit sigui de passada, la delegació diocesana de catequesi és de les delegacions que «funcionen».

I bé: aquesta crònica seria una crònica mancada si no feia referència al febrer, a la jornada diocesana de preveres, als recessos quaresmals, i a la campanya contra la fam. A propòsit, «Mans Unides» s'aferma i es consolida com un moviment amb futur. Augmenta dia a dia la sensibilitat en pro dels qui pateixen fam. «Compartir és fer justícia». Els responsables de «Mans Unides» expliquen que cada dia hi ha més joves que truquen a la porta de l'organització i s'ofereixen per anar com a voluntaris al Tercer Món. Curiosament, els seminaris continuen buits, la qual cosa fa pensar que no és exactament manca de vocacions el que hi ha, sinó manca d'unes vocacions concretes. Servir l'Església, sí, sembla

que diguin els joves, avui, però no necessàriament a través del sacerdoti. Ells s'ofereixen per ajudar i servir els qui sofreixen, els qui pateixen fam. Volen donar sentit a les seves vides, potser massa buides, potser excessivament materialistes, i desitgen ser útils al proïsme. Paradoxalment, moviments com «Mans Unides» no estan preparats per canalitzar adequadament aquest bé de Déu d'energia juvenil. Una energia que ens agafa a contrapeu. Els oferim allò que no ens demanen i no estem preparats per allò que ens demanen. Els seminaris continuen buits i una organització com «Mans Unides» no està preparada per acollir els voluntaris que truquen a la porta, predisposats a servir. Una paradoxa que fa pensar!

I com que aquesta crònica ha començat a la catedral, l'acabo a la catedral. L'orgue, en aquests moments, inicia el «Pueri haebreorum», la melodia gregoriana del diumenge de Rams. Sortim a fora de la catedral. El matí és radiant. És un matí d'«hosanna». Els alumnes semblen prou contents d'aquesta estona que han passat a l'oasi catedralici. Mentre els acompanyo, escales avall, enceto, amb un grup que em fa costat, una conversa sobre la Pasqua Jove. D'aquest tema, però, ens n'ocuparem en la propera crònica, en la propera carta.

Sempre vostre:

Jaume Reixach

LLEIDA

Llarg ha estat el silenci des de Lleida però ara, quan ens és donada la primavera que enceta els anys 90, com a penyora de nou alè, d'esperança i d'il·lusió d'una promesa per deu anys cal pensar a fer-vos partíceps del caminar i del tarannà pastoral que anima el quefer del nostre bisbat. Almenys en part, o segons els ulls —el cor—, el pensar i les mans del qui ho escriu. Perquè això és per a mi «4 Vents» de «Quaderns de Pastoral», una conversa amical amb intercanvi d'experiència i d'informació del que constitueix la pastoral d'avui, que és memòria de l'ahir i serà història demà.

Bones notícies

Tenim un capellà. De tant en tant fruïm del goig d'una ordenació sacerdotal. El mes d'octubre, Mn. Carles Sanmartín, jove de 28 anys, era ordenat prevere. La cerimònia tingué lloc a la parròquia de Sant Jaume, de Lleida, on resta com a vicari parroquial.

Ara ja són cinc els diaques permanents a la diòcesi. Casat, pare de família, professor d'institut de batxillerat, en Pio Manuel fou ordenat diaca permanent l'any passat. És membre del Secretariat diocesà de Pastoral Familiar i ha estat nomenat responsable de la preparació al matrimoni.

El monestir de Sigena, el col-

legi Mater Salvatoris, de Lleida, i les clarisses, de Montsó, són tres comunitats de religioses que han acollit professions religioses i presa d'hàbit.

Celebracions, totes aquestes, que poden ser signe d'una revifalla vocacional al bisbat.

Calent i fred

El 1989 és un any de commemoracions centenàries. El col·legi de la Sagrada Família, de les religioses de la Sagrada Família d'Urgell, celebra els cent anys de presència a Lleida, sempre amb dedicació a l'ensenyament.

Igualment les Germanes dels Pobres, que tenen per fundadora la mare Joana Jugan, celebren la seva estada a Lleida que va més enllà del centenari. Són ja 125 anys d'entrega i de servei generós als ancians d'ací.

Malauradament hem perdut un institut religiós que des de feia més de cent anys era a Lleida, la Companyia de Maria, Lestonnac, que va vendre el col·legi a una cooperativa de pares ja fa temps. Acabats els terminis del contracte, han deixat el col·legi i la comunitat ha marxat de Lleida.

Pla pastoral

Amb forta il·lusió s'ha rebut per part del Consell presbiteral i el Consell de pastoral, el projecte d'acció pastoral diocesana, que,

estudiat i aprovat per ambdós, assenyala l'objectiu que en la línia d'evangelització missionera registrarà durant els anys 1989-1991.

La marginació i la pobresa existents al bisbat seran estudiades a fons. Hom vol que les comunitats parroquials, els grups i els moviments apostòlics siguin conscients de les necessitats que sofreix la nostra gent. Es pretén arribar a fer el mapa de la marginació i la pobresa que trobem enmig nostre.

No es vol fer un estudi que resti en la fredor dels números i les estadístiques. Hom desitja quelcom que cremi els cors i mogui a accions de justícia i caritat. La solidaritat que és fruit d'una vivència evangèlica no queda mai en lletra i papers. No hi ha res que abrusi més el cor que saber la veritat que hom descobreix per ell mateix, ficant-se al carrer en nom de l'Evangelí.

Per a una atenció global millor i més personalitzada als capellans i als agents de pastoral en general, i per a un acompliment més fàcil i una major coordinació del pla pastoral diocesà, el senyor bisbe ha nomenat per a les zones rurals d'Aragó i de Catalunya sengles vicaris episcopals. Són Mn. Angel Maria Moril, per l'Aragó, i Mn. Josep Anton Lapena, per Catalunya. Tots dos són d'origen aragonès.

Tan sols dos catalans figuren a l'staff directiu del bisbat: el rector del Seminari i l'econom diocesà. Això és mereixedor d'un estudi i d'una consideració especials.

A les tasques pastorals amb responsabilitat diocesana la dona pren importància, a Lleida. El senyor bisbe nomenà la senyora Maria Rúbies i Garrofé, delegada diocesana adjunta d'ensenyament. Na Maria Rúbies, mare de família, ha tingut un paper important en la política del nostre país els darrers anys i fou diputada al Parlament i senadora a Madrid. De sempre amb consciència de militància cristiana, un cop alliberada de l'activitat política s'ha ofert a col·laborar en tasques pastorals dins l'ensenyament, que és el seu món professional. Actualment és directora de l'escola universitària del professorat d'EGB, a Lleida, i professora de matemàtica.

Els joves

Des del novembre fins a l'abril la Delegació de pastoral juvenil, amb col·laboració de l'Escola de l'Esplai, està impartint un curs de formació d'animadors de pastoral juvenil, que compta amb una matrícula de 80 alumnes, tots ells agents de pastoral juvenil interessats en una formació permanent i seriosa. Ha estat una experiència molt positiva.

També amb voluntat de servei als joves, la Delegació té un programa ambiciós per a aquest curs: conferències, recessos, exercicis espirituals. També està molt interessada en la pastoral universitària (a Lleida hi ha set mil universitaris),

camp en el qual es treballa coordinadament amb Solsona i Urgell.

Pastoral sacramental

Finalment, després d'un iter molt treballat, han vist llum les «Orientacions pastorals per a l'administració i recepció responsable dels sagraments», un document esperat de fa molt de temps i que arriba amb aquests objectius:

— proposar una major participació de tota la comunitat cristiana a les celebracions dels sagraments;

— unificar criteris en la pastoral sacramental;

— donar suport a la realització d'una pastoral més evangelitzadora en l'acolliment, en el diàleg i en la preparació i l'administració dels sagraments.

Aquest document té caràcter provisional ja que és «ad experimentum» per tres anys. Després, amb les aportacions i les experiències, hom farà el definitiu.

El bateig, la confirmació, la primera eucaristia i llur vertent pastoral, són l'objecte d'aquest document. Pel que fa al matrimoni hi ha unes orientacions publicades el 1984. La unció i la reconciliació es troben en la llista d'espera.

El bisbat s'informatitza

També el 1989 ha estat l'any de la informatització del bisbat. A la cúria ja hi ha ordinadors, i de fa un mes també hi ha un fax. Tot

això ha arribat després d'una remodelació de les oficines i les dependències de la cúria.

S'ha buscat la funcionalitat i un aprofitament més racional d'espais. En definitiva, un millor servei a la gent i una imatge més pastoral de la cúria, d'acord amb el que són les oficines avui.

Algunes parròquies de Lleida i dels pobles més importants també han incorporat l'ordinador al despatx parroquial.

La presència femenina també es fa notar a la cúria. Són quatre les secretàries que s'han incorporat als despatxos, sempre amb caràcter de voluntariat i de servei eclesial.

Bé, un altre dia miraré d'ésser més breu. Com veieu, el silenci ha estat un temps molt fecund.

Jaume Montaña

TARRAGONA

La crònica d'aquest mes la podem titular «Montblanc». La vila ducal ha estat motiu d'informació i de trobada durant un temps llarg per a la nostra diòcesi. La vila ducal (si no l'heu visitada, què espereu a fer-ho?) ha estat notícia. Allò que sembla el passat (muralles, gòtic pertot arreu, el centenari monestir de les clarisses, cases senyoriales decadents, plaça Major amb porxos...), tot ha estat ple de vida. En primer lloc, per

la problemàtica dels residus industrials, i en segon lloc, per la trobada de joves.

«Amb motiu dels abocadors»

Amb aquest títol el Sr. Arquebisbe ha fet una comunicació adreçada a tothom amb motiu del problema dels abocadors que afecta directament una part de l'arquebisbat de Tarragona.

Des que la Generalitat començà el procés per a posar un abocador industrial al poble de Forès, a la Conca de Barberà, els habitants d'aquesta contrada s'hi han oposat radicalment. El rebuig s'ha manifestat amb diverses manifestacions, assemblees i banderes amb crespons negres a la Conca. Per aquest motiu els preveres de l'arxiprestat de la Conca feren un comunicat molt breu que diu així: «Els preveres de l'Arxiprestat de la Conca de Barberà ens solidaritzem amb la protesta popular motivada per l'aprovació del projecte d'abocador de residus industrials a Forès. Lamentem que s'hagi prescindit dels ajuntaments de la comarca a l'hora de plantejar aquest projecte, i urgim que es busquin amb diligència solucions justes, que permetin el desenvolupament normal de la vida de la Conca de Barberà».

Amb data de 14 de maig l'arquebisbe Ramon fa «unes reflexions en veu alta», en què entre altres coses destaca que hi ha el rerafons de l'èxode rural, i que el

camp ha estat el gran oblidat en el creixement econòmic. Sense dir-ho clarament, l'arquebisbe fa referència al preu baix de l'avellana i l'atmetlla que tant afecta els pobles de la diòcesi: la «crisi de preus» és una de les causes de l'èxode rural. Seguidament el bisbe fa una crida a la solidaritat en forma d'interrogant, car «el desequilibri entre l'agricultura i la industrialització ha afavorit les viles i les ciutats i ha deixat marginats els pobles rurals». I continua dient que «no és d'estranyar que els qui se senten marginats tinguin fortes dificultats per acceptar un plantejament que suposa una solidaritat mútua i experimentada». També fa una referència a pobles rurals equilibrats per la població i l'economia. Després remarca l'arquebisbe que si els pobles tenen el dret i el deure de defensar els seus interessos, els governants «no han d'abdicar les seves responsabilitats». Aquest ha estat un punt conflictiu ja que quasi bé tots els ajuntaments de la Conca han quedat sense alcaldes, els quals dimitiren com a mesura de força.

El bisbe diu que les millores del món rural no són suficients, que cal informació i, sobretot, que hi ha d'haver un esforç per crear un clima de diàleg. També assenyala les conseqüències d'una industrialització desordenada i recorda la tesi clàssica que «... els homes poden ser, a la vegada ells mateixos, les víctimes de la degradació que han provocat».

I acaba dient que hem de revisar l'estil de vida ja que els recursos del planeta són limitats: «l'economia és per a l'home i no l'home per a l'economia, de la mateixa manera que "el dissabte és per a l'home i no l'home per al dissabte"».

«Obrim camins». «Caminem amb l'Evangeli»

Aquests són els *lemes* de la VII Trobada de joves de l'arquebisbat de Tarragona celebrada a Montblanc el dia 11 de març: el primer per als adolescents i el segon per als joves. Més que l'horari, la distribució del temps, l'assistència, etc., que han aparegut en altres mitjans de comunicació més periòdics, us ofereixo una «valoració personal» del que ha estat aquesta trobada de joves.

La trobada a Montblanc no parteix de zero. Des de fa temps moltes persones s'han mogut amb més entrega que coneixements, i amb més dedicació que no pas tècniques, en el món de la pastoral de joves. Són animadors i catequistes que han fet una experiència d'Església i que aquesta experiència la volen traspassar als joves. Cal sumar esforços i cal ser generos per renunciar a personalismes. La trobada manifesta externament moltes vivències i molt de treball i acompanyament desinteressat.

S'ha de valorar la condició dels qui hi han assistit. Són joves i ado-

lescents que no han tingut, en principi, la iniciativa particular d'anar-hi, sinó que senzillament s'han sentit convocats i han cregut que valia la pena anar-hi perquè formen part d'uns grups, pertanyen a moviments o canalitzen la seva tasca en un servei. L'assistència, doncs, ha partit d'una invitació del catequista, o d'un contagi (perquè altres companys hi aniran).

La trobada ha estat una festa. Això que ens costa tant de visualitzar a l'església, ho hem vist a la trobada. Sabíem que no fóra ni avorrida, ni pesada. Estàvem convençuts que la missa, encara que durés molt més que les normals, no es faria gens llarga. I els adolescents així ho constataren. El fet de trobar-se molts, ja és festa. I el fet de comunicar-se és una celebració en una experiència d'alegria.

Montblanc estava preparat. La majoria de gent sabia on anava, en les dues vessants de la trobada. Els joves sabien que es parlaria de l'opció pels pobres, d'acompanyar els joves, del servei a infants i adolescents i de l'eucaristia. Els adolescents, molts almenys, sabien que en forma de dinàmica se'ls plantejarien diverses opcions de futur al món i a l'Església. Molts grups de joves havien reflexionat, a partir del treball previ, amb els textos de l'evangeli proposats i les preguntes que ajudaven a la reflexió. Ningú no podia dir: «no sabia on anava».

El llenguatge cada vegada és

més clar. No podem dissimular el missatge, perquè no hi ha res per dissimular. «Pregària» vol dir parlar amb Déu; i «compromís», no vol dir un succedani de «fer un favor», sinó «lliurar-se del tot a allò per què hom ha optat». Ningú no s'ha d'espantar que li parlin de Jesucrist. El que s'espanta que li parlin del Crist potser és que també s'espanta que li parlin d'ell mateix.

Al fòrum i a l'assemblea es veié clarament que les experiències d'Església arrelen allí on un grup, a cops petits, ha fet passos en el servei. Encara hi ha massa grups que «ho tenen clar», però que no fan cap més pas. Molts d'aquests grups han vist sorpresos com d'altres joves passaven a l'acció. També ho voldrien fer, però encara hi posen traves. Encara hi ha grans complexos: «el meu poble és massa petit per treballar-hi», «la meua parròquia és massa dispersa», «sempre som els mateixos»,... Potser calia més respostes valentes a tants impediments!

Sobre el retaule, amb algunes limitacions, queda demostrat que quan un grup de joves es posa a actuar fa forat, que les dificultats generen imaginació i ànim. En principi es volia «llogar» un grup de fora, però, com que això no era possible, es va optar per un grup del bisbat. Hi ha molts joves que han desterrat el «no ho sabem fer».

La celebració de l'eucaristia fou un encavalcament entre la litúrgia romana i l'oriental. Per a molts

això no fou cap problema; d'altres ho valoraren dient que «una flor no fa estiu». Fou l'experiència litúrgica dels joves de Montblanc compartida amb els altres. La col·lecta (80.000 ptes.) fou per a Càritas.

Molts joves han hagut de fer molts quilòmetres per saber que el seu company de classe també forma part de grups d'Església. Allò de què no es pot parlar en l'ambient «normal», s'ha de descobrir en un altre lloc. ¿Quan l'experiència cristiana i d'Església tindrà carta de ciutadania i se'n podrà parlar amb naturalitat al bar de la facultat, a qualsevol discoteca de la Platja daurada, a la pista d'esports o al lloc de guàrdia de la Creu Roja?

Montblanc, en resum, és un signe de la pastoral de conjunt que avança, perquè és l'única manera de fer pastoral, perquè parlem d'una sola persona, perquè parlem d'una mateixa experiència, perquè vivim una mateixa vida. Les instàncies organitzadores han de captar l'esperit de Montblanc com a do i fruit de l'Esperit que bufa constantment dins l'Església, perquè aquesta avanci en el compromís amb els pobres i en el servei a d'altres joves, infants i adolescents. I tot això celebrat a l'eucaristia.

Jordi Figueras

TORTOSA

Seu vacant

El nomenament, per part del sant Pare, del nostre bisbe, Ricard M. Carles, com a arquebisbe de Barcelona, no ha estat pas una sorpresa per a la diòcesi de Tortosa. De fet, el seu nom ja havia sonat, i força, ara fa més d'un any, i els mitjans de comunicació havien parlat d'ell com a futur arquebisbe barceloní. Tot i que ell havia negat més d'una vegada aquesta possibilitat, el fet és que aquest nomenament no ha pas estranyat.

Don Ricardo, com se'l coneix familiarment, ha estat un bisbe volgut pels seus diocesans: el seu comiat, amb la catedral plena de gom a gom, ha estat l'expressió pública d'aquest afecte.

Don Ricardo va causar sorpresa quan va ser nomenat bisbe de Tortosa. Però, al llarg de vint-i-un anys ha anat identificant-se cada cop més amb el tarannà i la vida de la nostra diòcesi. I ara deixa un bon record entre la gent que l'ha tingut com a pastor.

La seva tasca de pastor diocesà ha estat marcada per l'absència de conflictes: el seminari, les vocacions al sacerdot, els moviments pastorals, el sínodi diocesà (vegeu QUADERNS, n. 117, p. 57-64) són testimonis de la seva tasca i de les seves preocupacions. Ara, a l'hora dels adéus, amb els seus regals i presents, les diferents en-

titats i representacions diocesanes li han mostrat aquest agraïment a què s'ha fet mereixedor.

A partir del darrer diumenge de maig, dia de la presa de possessió de la seu de Barcelona per part del fins ara bisbe de Tortosa, la seu tortosina quedarà vacant. Hom confia que aquest període d'interinitat sigui curt i que la Santa Seu nomeni un bisbe coneixedor de la realitat diocesana, de la seva llengua, dels seus problemes i dels seus desafiaments.

Sisco Lahosa

Ha mort mossèn Massip

El 26 de març passat, moria a Benissanet, d'on era rector, mossèn Joan Massip i Franc, amic nostre i col·laborador de QUADERNS des del primer dia fins al darrer. Va morir calladament, a plena albada. El van trobar mort. No va poder celebrar, doncs, la Pasqua aquí, aquest abril. Però ha retrobat, ja per sempre, la Pasqua eterna.

Havia estat rector de la Torre de l'Espanyol, el Molar, el Masroig, els Guiamets i la Figuera de Falset. Havia nascut a Cabassers. Home, doncs, de la seva terra, ha estat apòstol a la seva terra: el Priorat i la Ribera d'Ebre.

Mossèn Joan va ser marcat profundament els seus anys de seminari. Allà fundà, juntament amb altres companys, el grup *Jesús obrer* (aquells grups que s'enginyà

en Josep Roviroso, ànima de la GOAC, perquè hi hagués comunicació i convivència entre els qui es preparaven per al sacerdoci i els militants obrers). També va conèixer mossèn Manyà, del qual va ser un fidel amic i admirador aquells anys difícils, en què era mirat a distància i amb suspicàcia a casa seva mateix. I entrà en contacte amb seminaristes i capellans de les altres diòcesis catalanes, cosa aleshores mal vista per la cúria diocesana, encapçalada pel bisbe Manuel Moll.

Mossèn Massip va ser sempre fidel al seu país, a la seva llengua, a la seva diòcesi i a Catalunya. Hom el recorda en les trobades secretes de capellans —petits comitès per mantenir la relació i per a fer accions esporàdiques, amb aires clandestins (quins temps aquells, Senyor!). Així, va ser un dels signants de la carta dels quatre-cents capellans de Catalunya als seus bisbes que duu la data del mes de maig de 1964; recordem que el concili no va acabar-se fins al desembre de 1965. (Vegeu-ne el text a QUADERNS, n. 46-47, 1977, p. 90-101). I va participar amb entusiasme en la creació de la nostra revista. La representació tortosina tenia dos membres: mossèn Joan Baptista Manyà, naturalment, que formava part d'una mena de senat de personalitats (amb el Dr. Estela, de Girona, el Dr. Junyent de Vic, el Dr. Nolla, de Tarragona, entre altres) i mossèn Joan Massip, també naturalment, que formava part

de la comissió més directament executiva. En quantes reunions no va participar aquells anys 1964-1965-1966! Tot plegat per a posar en marxa una revista de pastoral. Però aquella era la condició dels temps que ens eren imposats a tots. I val a dir que la càrrega era per a Mossèn Joan especialment costosa, més que no per als altres, per les condicions peculiars de la seva diòcesi i el seu bisbe, en concret. Només cal pensar que els capellans del Tortosa van tenir prohibit, durant molts anys, anar a Montserrat i relacionar-se amb capellans de les altres diòcesis catalanes! Ell acceptava aquesta situació tan estranya amb la seva peculiar llhomia i amb el somriure als llavis.

Mossèn Joan Massip tenia, doncs, al seu bisbat de Tortosa, fama —ben guanyada?— de «contestatari», ell un home senzill i transparent, sempre al costat de les necessitats i les reivindicacions de la gent més humil, que compartia i feia seus els problemes que afectaven les seves comarques i la seva gent: les centrals nuclears, el transvasament de l'Ebre, per exemple; però també els problemes i els sofriments dels homes del camp, els pagesos: les ametlles, els raïms, la fruita, i l'oli, que costen tant de produir i que són tan mal pagats. No és estrany, que les seves actituds, fruit del seu arrelament i d'una coherència antiga —ja hem al·ludit als anys de seminari—, el fessin incòmode als seus bisbes. Però ell estimava l'Es-

glésia i expressava amb claredat, senzillesa i respecte, les seves opinions.

El dia 27 de març a les cinc de la tarda, el bisbe Ricard, un bon nombre de sacerdots amics i molta gent que l'estimava l'acomiadà en una missa celebrada a Benissanet, a la Ribera. La seva despulla, però, va ser traslladada a Cabassers, a la comarca del Priorat, la terra que el va veure néixer i que ara, piadosament, l'acull.

El dia del comiat, va ser distribuït als assistents aquest sonet, escrit per un parroquià del Masroig. Amb ell acabem aquesta evocació.

Mossèn Joan, gràcies!

Sisco Lahosa i Josep M. Totosaus

A L'AMIC MOSSÈN JOAN

Ens has donat l'exemple d'una vida de servei als germans, amb senzillesa, i has mantingut la fe, tothora encesa, de cristià valent, sense mentida.

Has acceptat la creu, alleugerida només amb un somriure de tendresa, i has superat les hores de tristesa amb la rialla franca compartida.

I avui ens has deixat, a plena albada, calladament, a l'hora inesperada, sense un mot de partença i de consol.

Demà ens sentirem sols, i l'enyorança caldrà que ens faci créixer l'esperança d'un feliç retrobar-nos, si Déu vol...

J. A.

URGELL

Traducció aranesa dels evangelis

El Centre de Normalització lingüística de l'Aran, els preveres de la Vall i la Societat Bíblica han iniciat contactes encaminats a preparar l'edició de la Bíblia en aranès. La traducció i l'edició dels evangelis obriria aquest treball.

El Centre de Normalització lingüística i els preveres es responsabilitzarien de la traducció i la Societat Bíblica prepararia l'edició d'*Es Quate Evangèlis*. El Centre de Normalització Lingüística a l'avantprojecte del pressupost del 1990 ha destinat 600.000 pessetes a l'edició bíblica en aranès i la Societat Bíblica ha anunciat un pressupost de dos milions de pessetes. Els estaments aranesos tenen molta il·lusió en l'obra, però Frederic Vergés, cap del Centre de Normalització Lingüística, opina que «és un tema encara no madur, verd». Comentava que la traducció dels evangelis a l'aranès serà una tasca relativament fàcil per la senzillesa del llenguatge, però que la de l'Antic Testament comportarà més dificultats.

L'edició bíblica en aranès, cal inscriure-la dins el tradicional arrelament de l'Església al poble. Els típics campanars del romànic aranès expressen la identificació d'un poble i d'una fe. A Mig-Aran la fe s'ha inculturat fins a conver-

tir el santuari en «el cor de la Vall», segons expressió del bisbe Joan. El Consell general de la Vall d'Aran va reviuire a Tredòs. La parròquia de Vielha custodià fins el 1984 el més valuós patrimoni documental de la Vall. Per això el poeta aranès Josep Condó va escriure que els santuaris de l'Aran «son hònts des hèts tant extraordinaris qu'era aranesa istòria an hèt com ei».

Manca de recursos contra les toxicomanies

La manca de recursos contra les toxicomanies ha estat constatada unànimement per la majoria de les assistents que treballen a les comarques del bisbat d'Urgell en el curs d'unes trobades d'informació i coordinació promogudes per Càritas diocesana.

Els toxicòmans de la Cerdanya i la Vall de Ribes han de ser enviats a Vic per a rebre atenció sanitària de tractament o bé hospitalització. Els afectats per les drogues a les comarques de muntanya han de ser traslladats a Lleida o bé a Solsona. Càritas parroquial de la Seu d'Urgell és l'única entitat que ha creat una institució específica contra les drogues i disposa d'un local propi per acollir els toxicòmans i els seus familiars.

Les assistents socials han fet una anàlisi general dels problemes socials més acusats a les comarques del bisbat. N'han destacat els següents: vellesa, salut mental,

alcoholisme, minusvalies, sanitat i infants en risc. Entre els factors determinants assenyalen diverses circumstàncies familiars i socials, la manca de valors, la inexistència de motivacions en la joventut, etc.

Les reunions de contacte i relació entre les assistents socials que treballen a les comarques del bisbat han estat promogudes per Càritas diocesana. La primera trobada va celebrar-se a Tremp i hi van participar vuit assistents socials de Pallars Sobirà i del Jussà, de Ribagorça i Vall d'Aran. Sis assistents socials de la Cerdanya, l'Alt Urgell, la Vall de Ribes i Andorra van reunir-se a la Seu d'Urgell. Les assistents socials de la Noguera, Segarra i el Pla d'Urgell van aplegar-se a Balaguer. Unànimement consideren molt reeixida l'experiència, primerament per l'eficàcia que sempre suposa la coordinació dins un mateix treball i també per la relació humana que els contactes han facilitat.

Disconformitat amb els «nous» claustrats de la catedral

La construcció, prop del riu Valira, d'uns claustrats inspirats en els de la catedral ha suscitat àmplies informacions a la premsa, la polèmica i la disconformitat entre els ciutadans.

Els principals diaris de Catalunya, la ràdio i la TV, la darrera setmana del 1989, van informar detalladament sobre la polèmica

provocada per la construcció d'uns claustrats que volen ser una còpia actual dels romànics de la catedral. L'obra gairebé estava acabada, la informació no tenia altra actualitat que la protesta d'un grup polític pels personatges reproduïts en alguns capitells, però el tema —amb la tradicional barreja de política i religió— desvetllà l'interès dels devots del sensacionalisme. Algunes persones forasteres, segons informa el vigilant de la catedral d'Urgell, van visitar expressament el temple i preguntaven on eren els capitells de Hitler, Mussolini, etc. Altres van acostar-se al Valira per a veure una obra que, ja abans d'inaugurar-se, l'ordre públic obligà a tancar-ne les reixes d'accés.

Alguns ciutadans no coneixien fins ara l'existència dels «nous» claustrats, una minoria es manifestava indiferent i una àmplia majoria es mostrava contrària a l'obra. Entre aquestes opinions destaquen la de Josep Ingla, director del «Retaule de Sant Ermengol», obra que s'escenifica als claustrats de la catedral, i la de Manuel Pal, prevere natural de l'Alt Urgell i amb una refinada sensibilitat pels valors culturals i artístics. Josep Ingla ha manifestat: «Un claustrat romànic al s. XX crec que és un contrasentit, sembla una desvalorització del claustrat original». Manuel Pal ha comentat: «La meua impressió sobre els nous (!) claustrats és de tristesa davant un fet. No acabo de veure que sigui un homenatge als

claustres de la catedral. Una paròdia o una còpia poc imaginativa no les crec un bon camí per a un art consistent». En un sonet ha expressat, amb llenguatge poètic, la seva tristesa:

«Lamento sols, com un pecat,
mortal, / sentir a ponent res-
sons d'antisalmòdia. / El post-
modern ací s'ha fet paròdia. /
Es mereixia això la catedral?»

Beatificació d'un religiós pallarsès

A la joia pasqual, enguany, al bisbat d'Urgell, s'hi sumarà la glorificació del germà Jaume Hilari, un religiós de La Salle assassinat durant la Guerra Civil del 1936-39.

Manuel Barbal i Cosan (aquest era el seu nom familiar) va néixer a Enviny el 1898, poblet arcerat al marge dret del Noguera Pallaresa, que fa una balconada natural des d'on hom pot admirar tots els encants naturals de Sort. Va viure la seva infància entre Enviny i Llessui, i al banc del foc, a l'església i a l'escola va aprendre a estimar Déu i els seus primers amics. Després perfeccionà els estudis a Rialb i ingressà al Seminari diocesà. Una sordesa incipient capgirà els projectes del seminarista i ingressà a la congregació dels Germans de La Salle. Mollerussa, Manresa, Oliana, Pibrac (França), Calaf i Cambrils van gaudir amb privilegi de la pedagogia del religiós. Com una espiga plena ma-

durà aviat i el martiri en va fer bon pa. El 18 de gener del 1937 va ser afusellat prop del cementiri de Tarragona.

El record dels seus nebots i les tres-centes cartes del germà Hilari als seus amics i familiars acrediten la bonhomia i la virtut del màrtir. L'objectiu de la seva mirada interior era el Déu que ell trobava en els germans i alimentava la seva vida sobrenatural. Exhortava els amics a aixecar els ulls i, ja condemnat a mort, el cel l'obsessiona i escriu al seu germà: «Aixeca els ulls al cel, aixeca els ulls al cel, quan sentis pronunciar el meu nom, no sóc digne de llàstima». Els cristians del Pallars, tota l'Església d'Urgell, el 29 d'abril aixecaran els ulls al cel, contemplaran la glòria d'un fill sempre fidel i se sentiran confortats. El llorer de l'hort de Barbal d'Enviny ha rebrotat, el germà Hilari és un lluc nou de la Pasqua que reviu.

Antoni Mirabet

VIC

Esperava que passés alguna cosa una mica grossa almenys per a poder encapçalar això que no sé si és ben bé una crònica, amb alguna notícia un xic cridanera. Però em sembla que hauré d'aprofitar les petites menudències de la vinya del Senyor...

Consiliaris i animadors

La delegació diocesana de Pastoral de Joventut ha organitzat un curs extraordinari per a consiliaris i animadors de la fe. Es proposa a gent de més de 23 anys, amb un mínim d'experiència en el terreny de la pastoral juvenil. Els temes són: dades de la psicologia, el jove i el seu entorn, educació cristiana, el tracte personal amb els joves, teologia, espiritualitat, la revisió de vida, camps de resposta pastoral, etc. També s'ha programat un plec de taules rodones amb els responsables.

A Manresa també tenen lloc periòdicament reunions de consiliaris i animadors de la fe de moviments. L'última va versar sobre la vida i la Bona Notícia.

L'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes organitza de tant en tant trobades de joves, amb activitats d'esbarjo, revisió i reflexió. Es fan conjuntament amb el Bisbat de Solsona.

Trobades parroquials

Com que costa molt sortir de casa per anar a reunions de contingut religiós, hi ha qui ha trobat la manera... I aquests són els de Jorba i un grapat de minúscules parròquies del varal. Cada mes organitzen un cafè-tertúlia on es parla de qüestions relacionades amb l'Església, de prop o de lluny. Compartint la fe, l'amistat, el bon humor i la solidaritat entre diver-

sos pobles s'ha trobat la manera de dialogar obertament sense l'encarcarament d'una conferència o el legalisme d'una reunió.

Hi ha llocs que fan amanides de treball i diu que també van bé per xerrar, discutir, organitzar, calcular, preparar, estructurar, ordenar, arranjar, combinar, harmonitzar, etc., la complicada però simpàtica vida de l'Església local.

I «qui potest capere, capiat», que deu voler dir: campi qui pugui...

«Mans Unides»

«Mans Unides ha promocionat l'operació Enllaç. Alguns grups del Bisbat s'han responsabilitzat de projectes atrevits. Heu-los aquí:

Igualada: construcció d'una escola d'oficis als barris marginats de Mendoza (Argentina); cost: 3.500.000 ptes.;

St. Feliu de Codines: construcció d'una guarderia al barri «Brenju das Almas» (Brasil); cost: 2.500.000 ptes.;

Vic: construcció d'una escola a Quatre Cañadas, prop de Santa Cruz (Bolívia); cost: 4.400.000 ptes.

A més d'aquests grups n'hi ha d'altres que ajuden a finançar projectes que té previstos «Mans Unides».

Durant la campanya de l'any passat es varen recollir al bisbat 16.883.443 ptes.

Guia de l'Església de Vic

No és cap novetat, però val la pena de parlar-ne. Aquesta guia deu ser filla de l'antiga gallofa encara que no s'assembla gaire amb la mare... És un opuscle que ja té història. Conté les dades més importants, tant a nivell personal com d'institucions, de l'organigrama diocesà: des dels òrgans generals de govern, passant pels òrgans consultius, fins a l'enumeració exhaustiva dels serveis diocesans; des de les adreces i els telèfons de les parròquies i els sacerdots del bisbat, passant per la relació de les famílies i congregacions religioses fins a estadístiques d'interès per a qui vulgui conèixer la diòcesi per dintre i per fora. El Bisbat es divideix en deu arxiprestats, amb un total de 247 parròquies i 341.707 habitants. No us esvereu: hi ha unes quantes parròquies que no tenen gaire més de 5 o 6 persones... La superfície és de 3.964 km². La primera notícia que tenim del bisbat és de l'any 560. Des d'aleshores han passat pel Bisbat 89 bisbes. Tenim 247 preveres que resideixen al Bisbat i 36 que viuen fora. Hi ha 113 comunitats de vida religiosa. El total de religiosos (homes i dones) és de 1.004. Tenim 13 cases d'espiritualitat.

Gent guardonada

De tant en tant les institucions de casa es recorden dels nostres preveres i la seva tasca surt a re-

lluir. Cal alegrar-se'n.

Òmnium Cultural ha atorgat el premi Bages de Cultura a Mn. Josep Junyent i Rafart. El jurat va dir que el premiat ha fet del sacerdoti un ideal de servei i arrelament al país.

També Mn. Salvador Reguant ha estat recentment nomenat membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. És catedràtic d'Estratigrafia i secretari de la secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans.

Cultura i restauracions

A Manresa s'ha organitzat un curset de cultura romànica dedicat a la Mare de Déu en el món medieval. S'hi ha posat en relleu la gran riquesa romànica que ens ha aportat la veneració a la Mare de Déu, ja sigui en història, vestigis arquitectònics, artístics, folklòrics, musicals i gigistics de totes les èpoques. Es va acabar el curset amb una visita comentada als santuaris de la Plana i al Museu episcopal.

La «Coral T.L. da Victòria», fundada a Roma per un vigatà, Mn. Valentí M. Miserachs, mestre de capella (com si fos poc) de Santa Maria la Major, ha visitat Catalunya. Ha actuat entre molts altres llocs a Igualada, Sant Martí de Tous i Manresa. El programa contenia polifonia de T.C. Victòria, Palestrina, Perosi i del mateix Miserachs.

En el Full diocesà ha començat

amb bon èxit la secció «L'Art al servei de la Fe», sota el guiatge de Mn. Josep Esteve. Cada setmana presenta una obra d'art cristià, escultòrica o pictòrica, produïda al llarg dels dos últims mil·lennis. Ens han introduït a la nova secció dos rostres entranyables coneguts i estimats de Sant Joan de les Abadesses. Es van succeïnt reproduccions pertanyents al romànic, al gòtic, al renaixement, al barroç; etc.

Fa un parell d'anys va aparèixer la revista «Studia Vicencia», dedicada a la investigació de l'Arxiu Biblioteca i del Museu episcopal de Vic, sota el guiatge de Mn. Miquel dels S.S. Gros, arxiver i conservador del Museu episcopal. Els dipòsits de Cultura de Vic, a més de la funció que tenen de custodiar, conservar i exposar, donaran a conèixer als estudiosos i investigadors els seus fons. Des d'ara el gran públic podrà tenir accés a aquesta riquesa cultural.

A Olot acaben d'inaugurar la restauració de la capella de Sant Adjutori, tan vinculada a la història local. Les col·laboracions del veïnat i els donatius per subscripció popular han fet possible aquesta millora de la decoració del santuari i la descoberta de l'absis fins ara paredat.

A Vacarisses s'han restaurat quatre retaules que deuen tenir prop de 200 anys. Són dels pocs estocats que es coneixen a Catalunya. A finals del s. XVIII i a primers del XIX una colla d'artistes italians es dedicaven a fer estucs

i esgrafiats que han arribat fins avui, uns amb més sort que altres. A través del temps s'havien desfigurats amb capes de pintura superposades i ara tornaran a lluir la seva bellesa original.

Diversos

Amb el 6è. volum s'ha finalitzat la publicació completa de les obres del bisbe Torras i Bages, el patriarca de Catalunya. S'havien esgotat feia temps les edicions completes de l'any 1913, en vida de l'autor, de l'any 1935, preparada pel pare Casanovas, i de l'any 1948, per commemorar el naixement del Dr. Torras, sota el guiatge de Mn. Joan Bonet i Baltà. El bisbe Torras és un personatge ben present arreu del Bisbat i a tot Catalunya.

La Parròquia de la Sagrada Família de Manresa acaba de celebrar els 25 anys de la seva existència. És, segons el B.O.B., la parròquia més nombrosa del Bisbat. Passa de les 20.000 ànimes.

L'Església de Vacarisses ha commemorat les noces del seu òrgan parroquial «Vacarisses, Balcó de Montserrat». Nascut amb 4 pàgines, actualment té cada més 24 o 28 pàgines d'informació i de vida local.

Fa 13 anys que un grup de 200 persones de Fals, Rajadell i rodalies fan possible un Pessebre Vivent. Vint-i-quatre quadres van emergint per entre els camins de molsa, les balmes naturals, la ges-

pa dels planells i sota els arbres del bosc del bell paratge de les Torres de Fals. Diu un testimoni: la senzillesa i l'acurada plasticitat, agombolada per l'estereofonia que omple la vall, fan esborronar la gernació que segueix els camins del boscatge amb corprenedora quietud.

Els seminaristes de Vic, els tenim al Seminari interdiocesà. Als caps de setmana se'n van pels pobles per a portar a terme un ser-

vei pastoral en sentit molt ampli. Són 8 en total.

Cada any l'ermità del Santuari de Montgrony ens assabenta de tot el que passa allà dalt durant l'any: pelegrinatges tradicionals i ocasionals, obres, millores, etc. Montgrony és un dels santuaris del pre-Pirineu que té més requesta i una clientela assegurada. El lloc s'ho val i l'ermità ens recorda l'acolliment dels benedictins.

Sebastià Codina

RETALLS

La mala educació que ens envaeix

Aquest és un tema que fa temps que em preocupa; cada dia més. No sé si és que jo m'he tornat més sensible, o bé és que les relacions socials han canviat. Però em trobo molt sovint amb aquest problema desagradable.

Jo el definiria d'aquesta manera: la gent, en les relacions socials, es manifesta cada dia més nerviosa, més mal educada, increpa amb facilitat, sol·licita les coses amb males maneres, exigeix explicacions amb «ex-abruptes». I tot això, tant per via telefònica (el telèfon és un invent per dir tot el que et passi per la barretina a

qui vulguis), com per via directa.

I, el que voldria subratllar és que aquesta ona «heavy» ha arribat al terreny eclesial i eclesiàstic. Fins fa pocs anys, la gent es captenia amb peus de plom quan havia de tractar amb l'Església i els eclesiàstics. Ara, ja d'entrada, t'etziben el seu mal humor i la seva mala educació.

Em fa tot l'efecte que la gent es creu amb el dret d'obtenir una resposta immediata i d'acord amb el que esperen sentir. I que, si la cosa no és possible per les raons que siguin, de seguida es crispen i responen malament. Les altres raons, que me les diguin un psicòleg o un psiquiatra.

Sé de molts rectors sensibles,

que passen un vertader calvari per aquest problema. El llenguatge eclesiàstic sempre s'ha distingit per la seva polidesa, i per donar respostes matisades. Però és que ara «et posen a parir», tal com es diu vulgarment, si intentes ser ben educat i amb ganes d'escoltar l'altre.

I als bisbats (les cúries) la cosa esdevé esquizofrènica. Us ho dic amb coneixement de causa, puix jo treballo en una cúria. Compa-deixo els bisbes i els vicaris generals. En aquest moment, qualsevol «xitxarel·lo» (i demano excuses per l'expressió) es veu amb cor d'increpar les autoritats diocesans a partir de les qüestions més inversemblants. Suposo que pesen molt la història de l'Església i els anys en què ha tallat el bacallà i ha fet el que ha volgut, sense donar explicacions a ningú. Suposo que ara paguem els pecats passats.

Una altra cosa que he notat és que hi ha molt poc sentit institucional (el que abans en dèiem sentit de responsabilitat). Ningú no acaba de sentir-se ben seva la institució. Tothom trasllada els problemes més amunt. Si es falla, són els de més amunt els qui fallen. Dificilment s'arriba a una situació de consens, en la qual tothom accepta solidàriament la part del problema que li pertoca i la recerca de solucions al problema.

A moltes reunions, ja no es guarden ni les formes. I, en aquelles en què es guarden les formes, hom endevina que «la música no

correspon a la lletra» del que s'està dient.

I potser és per tot això que costa de trobar gent capaç per als càrrecs eclesiàstics importants. Avui dia, ser bisbe no és cap ganga, ser vicari general no és cap ganga, ser consiliari general no és cap ganga. Es necessita tenir «un fetge com un guarda-roba», més que no pas una persona intel·ligent i sensible (atenció: no dic que els càrrecs no siguin persones intel·ligents i sensibles; dic simplement que, abans que tot, cal que tinguin una capacitat superior d'entomar els problemes i digerir-los sense perdre el son). O si no, són candidats a l'estrès i a la depressió.

Tornant als rectors, avui dia tothom es veu amb cor d'incordiar-los una i altra vegada per les decisions que prenen: que si les primeres comunions, que si l'horari de les misses, que si vol o no vol fer uns determinats bateigs o casaments, que si s'entesta a voler fer passar les parelles per un curset pre-matrimonial, que si no és mai a la rectoria o al despatx parroquial, que si els programes de catequesi són o no són els adequats... Afegiu-hi la qüestió de les festes populars, dels aplecs, de les processons de setmana santa, dels cementiris parroquials...

Sovint, els pobres rectors els increpen des de fora i des de dins. I el pobre rector ho ha d'acceptar tot: des de les increpacions d'uns mal educats que no han posat ni posaran mai els peus a l'església, fins a les invectives d'uns catequis-

tes dels quals, si hom no pot dubtar de la seva fe, sí que pot dubtar de la seva praxi (hi ha catequistes que no van a missa o que viuen segons una escala de valors no massa evangèlica).

Avui dia, tothom s'hi veu amb cor, a l'hora d'increpar i escribasar l'Església i els eclesiàstics. Potser exagero. Però aquesta és l'experiència que jo tinc i que he contrastat amb la d'altres companys.

M'agradaria que algú em digués —cas que tot això sigui objectiu i constatable— si aquest tarannà és degut al fet que l'Església s'ha democratitzat (en el bon sentit de la paraula: que és més accessible i que demana i accepta l'opinió de tothom), o bé que la societat s'ha incivilitzat (s'ha tornat esquerpa i mal educada). I que, a més a més, em diguessin les causes de tot això: les causes d'aquesta insatisfacció, d'aquesta mala educació, les causes d'aquest descarregar el mal humor i la insatisfacció pròpia en els altres. ¿És que la nostra societat està malalta?

Per altra part em sembla que, per part de l'Església i dels eclesiàstics, hauríem de fer una cura d'humilitat i de realisme.

Ja ha passat l'hora de fer volar coloms i de somiar utopies, per més que siguin coloms i utopies conciliaris. És l'hora de tocar de peus a terra i, en tot cas, de prioritzar les utopies, i dedicar-nos (dur a la pràctica) a aquelles que realment valguin la pena i siguin

realitzables. D'això, jo en diria un projecte pastoral, diocesà o parroquial, amb cara i ulls: un projecte que contempli alguns elements de futur (utopia), però que toqui molt de peus a terra en el present (realisme pastoral). La gent són com són i es manifesten tal com es manifesten. I no hi donem més voltes.

Una de les utopies que potser cal bandejar a la pràctica és la de l'Església pobra i la de l'Església dels pobres (ambdues són la mateixa). No perquè no sigui un dels constituents del missatge de Jesucrist. Sinó perquè, a la pràctica, resulta irrealitzable en l'actual tarannà de la vida de l'Església i de la nostra societat. Si l'Església necessita diners i n'ha de fer, cal que no faci discursos sobre la pobresa i de pobresa. Si és impossible renunciar pràcticament a la qüestió de l'especulació monetària, és millor que planifiqui a fons, amb l'ajuda de tècnics, la utilització dels seus recursos i la font d'on provenen. No es pot fer un discurs de pobresa i, ensems, pensar contínuament en els diners, i demanar diners contínuament.

En aquest darrer terreny, comprenc bastant la mala educació de la gent. L'Església no té credibilitat. I la gent ens respon a partir d'aquesta convicció. El que passa és que l'Església encara té una mica de poder de convocatòria; la gent encara ens necessita per a algunes coses de la seva vida. I per això, la gent acut a l'Església. Si arriba un dia —cosa que desitjo

amb tota l'ànima, però que veig molt difícil, per no dir impossible— que l'Església perd tota classe de poder, i es queda sense diners, llavors potser la gent acudirà a ella amb un altre tarannà.

Mentrestant, hem d'aguantar les impertinències i les intemperàncies (els mals humors i la mala educació) de la gent.

Recomano que tots plegats fem aquest exercici purificador, aquest exercici d'humilitat intensa, que és acceptar aquesta situació, intentant estimar la persona increpant i la institució increpada i ser-los fidels.

De fet, Crist ens ha passat al davant en aquest terreny. Ell, que era Déu, «s'ho va deixar dir tot». I, al moment suprem, va demanar perdó per als qui l'ofenien i maltractaven.

La diferència és que Crist va morir (i va viure) pobre. (No ens consta que creés un fons de maniobra, a partir de les col·lectes. Sembla que les col·lectes eclesials i eclesiàstiques les van començar sant Pere i, sobretot, sant Pau). Hi ha algú que, fins i tot, diu que la túnica de Crist que es van sortejar els soldats no era seva.

Però, sigui com sigui, quan Ell va fundar l'Església, m'imagino que ja intuïa que una aïtal institució, amb centenars de milions d'adherits, no podria viure simplement d'aires del cel. I que els seus seguidors no ens podríem passar d'embrutir-nos les mans amb la tinya dels bitllets de banc. —*Quim Pla*

Pastoral penitencial

Voldria només indicar alguns punts que considero fonamentals:

1. L'Església hauria de començar per reconèixer i demanar perdó de tot el mal que hagi pogut fer amb el mal ús d'aquest sagrament. Demanar perdó és una cosa que l'Església no acostuma a fer gaire i, quan ho fa, ho fa tres o quatre segles després d'haver fet el pecat.

2. Hauríem de saber fer de l'acte sacramental, que tan sovint havia estat un acte humiliant i infantilitzant, un acte realment dignificant i regenerador, com eren les trobades dels pecadors amb Jesús. És veritat que aquests darrers anys l'Església ha fet molt en aquest sentit. Però ja sabem que les imatges col·lectives no es canvien tan fàcilment.

3. En una matèria tan delicada que afecta el més íntim de la persona, com és el santuari de la consciència en la seva relació amb Déu, l'Església hauria d'actuar sempre «cum timore et tremore», amb temor i tremolor.

4. S'haurien de posar sobre la taula i discutir obertament, sense pors a la veritat, totes les implicacions teològiques d'aquest sagrament, per tal de poder esbrinar ben bé les seves exigències. En aquest punt, més que en cap altre. L'Església hauria de fer seu aquell principi del Concili de Jerusalem de no imposar més de l'estrictament necessari.

5. I això estrictament necessa-

ri l'Església ho hauria d'implantar, sobretot tenint en compte el terreny en què ens movem, no pas a la força, per reial decret, sinó a través d'una educació pacient, fent veure el caràcter beneficiós de la confessió més que esgrimint la seva obligatorietat. Així ho aconsellen no sols les normes més elementals de la pedagogia pastoral, sinó també els mateixos principis de la gradualitat, de la «monitio non facienda», de la integritat moral. Desenganyem-nos, només amb una labor pacient d'anys podrem recuperar una credibilitat perduda al llarg de segles. —*Jesús Huguet*

Catòlics adults

M'indigno sempre que les nostres jerarquies parlen de conveniències, diuen allò que toca: Que si a l'Església no hi ha dretes ni esquerres; que si a l'Església no hi ha involució; que si el papa és conservador i progressista a la vegada: que si a la Conferència Epis-

copal Espanyola hi ha diferents maneres de pensar, però no hi ha cap tendència que domini; que si l'episcopat sorgit sota el pontificat de Joan Pau II no és de signe conservador; que si resulta que el papa o el bisbe que ens ha tocat és sempre el millor que ens podia tocar... Més que indignar-me, em causa una penosa impressió, perquè penso que no són lliures, que se senten obligats a dir allò que ni ells mateixos no es creuen. I em fa trist, perquè penso que ens tracten com a infants que encara es mamen el dit. Jo els agrairia que ens donessin raons més convinctes per a ajudar-nos a assumir amb esperança les diverses contingències. I si no les tenen, que no diguessin res. Perquè ja som grans. I, al cap i a la fi, ja fa temps que sant Agustí ens va dir que l'Església era santa i meretriu a la vegada; i encara en fa més que el Mestre ens va advertir que el blat creixia sempre barrejat amb la cogula; i el nostre seny popular diu que Déu sap escriure dret amb ratlles tortes. —*Jesús Huguet*

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Salvador Bardulet (vicari episcopal de la zona sud de Vic: Igualada, Manresa, Calaf; membre de la Redacció de «Quaderns»), Sebastià Codina (rector de Vacarisses, Vic; corresponsal de «Quaderns»), Pere Farriol (consiliari nacional del Moviment de Grups de Cristians de pobles i comarques de Catalunya, Castellar del Vallès), Jesús Huguet (del Consell de Redacció de «Quaderns», Solsona), Francesc Lahosa (llicenciat en psicologia, professor de religió, Tortosa/Barcelona), Fèlix Martí (director del Centre Unesco de Catalunya, Barcelona), Antoni Mirabet (membre de la Delegació de Mitjans de Comunicació Social, Urgell; corresponsal de «Quaderns»), Jaume Montaña (delegat diocesà de Mitjans de Comunicació Social, Lleida; corresponsal de «Quaderns»), Quim Pla (consiliari nacional de Minyons escoltes/Guies St. Jordi de Catalunya, Girona), Ferran Pont i Puntigam (diputat al Parlament de Catalunya, Terrassa), Jaume Reixach (rector de la Mare de Déu del Carme, Girona, corresponsal de «Quaderns»), i Josep M. Totosaus (director de «Quaderns»).

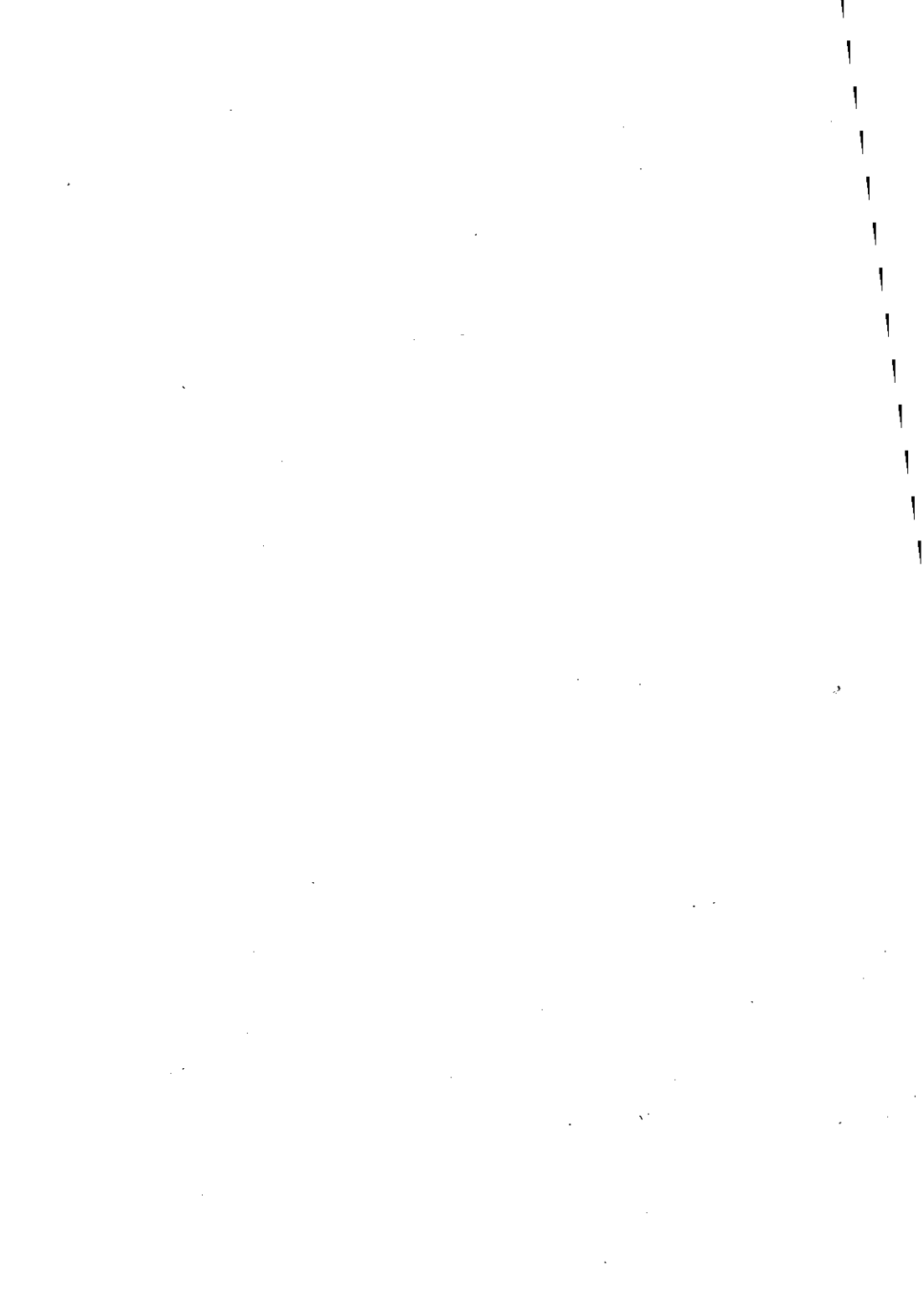
QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals, Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58. 08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Bardulet, Joan Batllés, Lluís Bonet, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Terrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Preu de la subscripció per al 1990: 2.500'— ptes. - Dipòsit legal: B. 25.506-1969. Amb llicència eclesiàstica. Juny 1990

centre d'estudis pastorals